

„Primorec“
izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi terek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto 80 kr.; za
tuje drž. več poštni stroški.
„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gld.
20 kr. — Uredništvo in
upravnništvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi
se plačujejo za trisopno
petit-vrsto:
enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „
večkrat po pogodbi.
Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Shod

slovenskih starišev v Gorici.*

Novica, da je deželni šolski svet potrdil bivšo Catinellijevo vojašnico ob šempeterski meji za slovensko šolo, je silno razburila slovenske stariše v Gorici. Kaj takega niso pričakovali, da deželna šolska oblast takó poskrbi za onemogočenje slovenske šole, dasi imamo celó razsodbo upravnega sodišča v rokah.

Ali naši stariši so se uprli taki nakani. V nedeljo so imeli zaupen shod. V soboto so dobili stariši ali njih namestniki to-le vabilo:

„Znano Vam je, da je najvišja in zadnja merodajna oblast — upravno sodišče na Dunaju — že 26. junija t. l. zavrnilo utok mestnega zastopa goriškega proti ukazu deželnega šolskega sveta, potrjenega po ministertvu, da mora mestna šolska oblast ustanoviti slovensko štirirazrednico z novim šolskim letom 1895/6., t. j. že z dnem 15. sept. t. l. Da se to ni še izvršilo, znali so dobro skrbeti naši prijatelji v Gorici in drugod. Vendar so naposled bili prisiljeni, storiti nekaj vsaj na videz za ustanovitev te prepotrebne šole, t. j. določili so znano staro Catinellijevo vojašnico v Podturnu, kjer naj bi bila umeščena ta šola. Toda znano je, da to poslopje ni bilo primerno niti za vojake, zlasti po zimi so trepetali mraza, ker ni bilo mogoče ugreti sob, naj so še toliko kurili. To poslopje je dalje na zadnjem koncu mesta, da nikakor ni primerno za edino slovensko mestno šolo, kajti otroci bi z drugega konca mesta hodili po 3—4 ure na dan v šolo in domov, česar ne more dopustiti nijeden oče ali mati, pa tudi šolske oblasti ne morejo potrditi takih sklepov, ki bijejo v obraz že zdravi pameti in vsem pedagogičkim načelom. Stariši se moramo zategadel odločno upreti tej nakani in zahtevati, naj bo slovenska šola bolj v središču mesta, dokler je določena samo jedna za celo mesto. Da bodo otroci od soskega mosta ali iz Grčine hodili po 3—4 ure na dan, tega ne moremo dopustiti.

Znan Vam je tudi sklep občnega zbora „Sloga“, da s 30. novembrom zapre svojo šolo. Do tje ne bo še nikake druge šole za naše otroke. Zató je potrebno, da stariši pridemo skupaj in se dogovorimo, kake korake nam je storiti, da naši otroci ne ostanejo brez šolskega pouka v svojem materinem jeziku slovenskem.

Podpisani Vas zategadel vabimo k zaupnemu shodu prihodnje nedelje ob 11. predpoldne v dvorani gostilne „pri zlati zvezdi“ na Starem trgu, da protestujemo proti skrajno neprimerni Catinellijevi vojašnici in zahtevamo, da poskrbe za nepretrgan šolski pouk naše mladine tisti, ki so za to skrbeti dolžni po postavi.“ (Slede podpisi.)

Sklicatelji shoda starišev so jo dobro zadeli, kajti ukljub neprimerni 11. uri predpoldne se je zbralo v dvorani čez 350 starišev onih otrok, ki obiskujejo „Slogine“ zavode: pri shodu niso bili navzoči samo moški (očetje), nego tudi do 80 mater, katere so pazno poslušale spodaj priobčeni utok na vis. c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje

* Ker naš urednik ni bil navzoč pri tem shodu, priobčujemo to poročilo, došlo nam pa je iz drugega peresa. Uredn.

na Dunaju. Navzočim starišem raztolmačil je glavni sklicatelj (Josip Hrovatin) natančno vsak stavek v utoku, kateri so v mnogih točkah odločno odobrvali in ob enem kot jeden mož zadali trdno besedo, da ne bodo pošiljali svojih otrok v Catinellijevo vojašnico, da jim tam poginejo ter da bodo izpostavljeni vsem napadom od nasprotnikov, ali po njih podkupljeni mulariji. Mej udeleženci ni bilo videti drugih oseb izven samih starišev onih otrok, kateri obiskujejo dosedanjo „Slogino“ šolo. Pač pa je prišel proti koncu zborovanja k istemu tudi visokorodni grof Coronini, za katerega upliv na merodajnem mestu so prosili kot ena oseba vsi navzočniki, a ko je bil pristopil mej zbrane stariše, matere so mu poljubovale roke in ga prosile, naj se zavzame, da ne ostanejo otroci brez šole. Da bi bili navzoči pri tem shodu gospodje od c. kr. deželnega šolskega sveta, bi imeli lepo priliko, da se prepričajo, kakó so ugodili slovenskim starišem s potrjenjem znanega razžaljivega sklepa mestnega starašinstva, da je najeti Catinellijevo vojašnico med podturnskimi smelišči za slovensko štirirazrednico v Gorici. „Ne čudim se“, rekel je g. Hrovatin razlagaje utok, „da je sklenil mestni zastop, najeti za slovensko šolo Catinellijevo vojašnico, kajti znana nam je ljubezen goriškega starašinstva do goriških Slovencev, nasprotno pa se nam zelo čudno dozdeva, da je c. kr. dež. šolski svet potrdil ta sklep, da so temu pritrčili tudi oni činitelji, katerih dolžnost bi bila, da se odločno uprejo sklepu goriškega mestnega starašinstva. Ne morem opisati natančno vseh prizorov, ki so se odigrali pred očmi, ko so bili čitani posamični odstavki utoka, kajti bili so srce pretresujoči trenutki. Naglasiti pa mi je, da mi je imponovala močnost zbranih starišev in da sem se veselil gledaje toliko soglasje v svojih zahtevah. S tem korakom so stariši pokazali, da nočejo biti pokorni hlapci goriškega mestnega zastopa, kajti izjavili so soglasno, da ne bodo pošiljali svojih otrok v nikako drugo šolo nego samo ono, katera bode ustanovljena v središču mesta. Torej po natančnem raztolmačenju prečitanega utoka, je bil isti sprejet z zalostnim navdušenjem jednoglasno: vsi brez razločka spola (seveda sami stariši) so povzdignili roko kvišku v znak potrjenja. Utok pa se glasi:

*Visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje
in uk!*

Slovenski roditelji mesta goriškega smo prosili z vlogami z dne 31. julija 1891., 18. maja 1892. in 30. septembra 1893., da bi se ustanovila za naše otroke slovenska ljudska šola na mestne stroške, kakor zahteva pravica in postava.

Deželni šolski svet je ugodil naši prošnji z odlokom z dne 25. oktobra 1894. št. 15.437. in c. kr. upravno sodišče z razsodbo z dne 26. junija 1895.

Deželni šolski svet je z odlokom z dne 24. junija 1894. št. 543 izrekel, da mesto goriško je dolžno ustanoviti štirirazredno slovensko ljudsko šolo začetkom šolskega leta 1894/95. to je s 15. septembrom 1894. Z odlokom z dne 1. novembra 1894. št. 1172 je zahteval, naj mestni šolski svet goriški nemudoma priredi vse, kar je potrebno,

da se šola odpre, in naj poroča o tem v štirih tednih. Z odlokom z dne 25. februarja 1895 št. 152 mu je rok podaljšal do začetka šolskega leta 1895/96., to je do 15. septembra 1895.; a ob enem mu je naročil, naj poskrbi vse, kar treba, in naj poroča o tem prav gotovo in natančno v štirih tednih.

Mestni šolski svet goriški ni izvršil teh in drugih ukazov predpostavljenih šolskih oblastij, kakor se je zahtevalo, marveč je vlagal utoke in pritožbe zoper vse, kar se mu je nalagalo, dokler je mogel.

Še le dne 5. novembra t. l. imelo je mestno starašinstvo goriško sejo, v kateri je sklenilo:

1. naj se priredi bivša Catinellijeva vojašnica v Št. Roku ob mestni periferiji na šempeterski meji, med gnojšči in vodami, do katere vede dolga, težavna in za otroke nevarna pot, kot poslopje za slovensko ljudsko šolo, ki obsega vse mesto in mestno ozemlje, izvzemši davčno občino Starogoro;
2. naj se sprejme v proračun za leto 1896. znesek za popravo vojašnice in za šolsko opravilo;
3. naj se razpišejo štiri začasna učiteljska mesta in sicer za dva učitelja in dve podučiteljici.

Na prvi pogled se spozna, da ta sklep ne pospešuje ustanovitve one šole, katero zahtevamo in živo potrebujemo, ter da ne zagotavlja njenega blagodejnega obstanka.

Šola potrebujemo že 1. decembra 1895., ker s 30. novembrom preneha zasebna šola društva „Sloga“, katero obiskujejo naši otroci.

Šola, ki je namenjena našim otrokom, potrebuje stalnih učiteljev in učiteljic, in ne začasnih, ki niso gotovi svojih služb, in se zato ne morejo posvetiti z vso močjo naši soli. —

Pred vsem pa odločno protestujemo proti temu, da se hoče odpreti šola za naše otroke v Catinellijevi vojašnici zunaj mesta, v zidovju, katero so morali celo vojaki zapustiti, ker niso mogli v njem bivati, katerega po zimi niso mogli ugreti niti z največjim kurjenjem.

Ta sklep smatramo kot žaljenje in zaničevanje nas in naših otrok, ki bi morali iti vsak dan štirikrat skoz vse mesto in iz mesta do šempeterske meje po težavnih, nevarnih, daljnih in nepotrebnih potih, ako bi hoteli biti deležni šolskega pouka.

Nikakor ne moremo misliti, da bi visoko c. kr. ministerstvo potrdilo to zidovje, ki je na najslabšem prostoru, kot šolsko hišo za naše otroke, ter se pridružujemo izrečno vsem utokom, pritožbam in vlogam, katere so vložili in morda še vložijo v tej zadevi naši zastopniki: dr. Aleksij Rojic in njegovi tovariši.

Slovesno protestujemo proti temu, da bi šola, ki je namenjena našim otrokom, prišla iz mesta na konec občine. Ker je veleslavni c. kr. deželni šolski svet na nerazumljiv način potrdil omenjene sklepe, oziroma predloge mestnega starašinstva goriškega, prosimo, naj visoko c. kr. ministerstvo sprejme to našo pritožbo ob enem kot rekurz proti oni potrditvi vojašnice in naj jo razvejlavi. Ker preneha s 30. nov. t. l. zasebna ljudska šola društva „Sloga“, ki je edina na razpolago našim otrokom, radi pomanjkanja denarnih sredstev, prosimo, naj visoko c. kr.

ministerstvo poskrbi, da se javna slovenska ljudska šola na stroške mestne občine goriške odpre brez odloga, ter da se med tem časom zagotovi našim otrokom šolski pouk še nadalje na primeren način.

V Gorici, dne 24. novembra 1895.

(Sledé podpisi starišev).

Po prečitanem in sprejetem utoku navsvetoval je gosp. Delak, a drugi so potrdili, naj se obvesti o sklepu nemudoma in brzojavno ministerskega predsednika grofa Badenija in ministra za uk in bogočastje Gautscha. In v resnici ste bili odposlani na oba brzojavki sledeče vsebine:

„V imenu in po naročilu danes zbranih starišev in zastopnikov onih 480 otrok, ki ostanejo brez pouka, ker preneha 30. novembra slovenska zasebna šola radi pomanjkanja denarnih sredstev, ako vlada ne stopi na noge, vabimo Vašo vzvišenost, da brez odloga izvede razsodbo radi ustanovitve slovenske ljudske šole in poskrbi za nepretrgan pouk našim otrokom s pripravnimi naredbami.

Hrovatin, Cej, Reja, Lenardič in tovariši.“

Sledilo je za tem podpisovanje utoka, katero je trajalo okoli dobre pol ure ne da so mogli vsi podpisati. Oni, kateri niso podpisali, so obljubili to storiti predno se utok odpošlje. —

Tako se glasi suho poročilo, katero nam je poslal naš poročevalec, ker se mi nismo hoteli umeševati v posle starišev, prepustivši njim, da se sami zavarujejo proti atentatu na njihove otroke.

Domače in razne novice.

* **Naročnikom.** — „Primorec“ se tiska že v 1300 iztisih, a račun nam kaže izdatno zgubo. Zakaj? — Zaradi nemarnosti (da huje ne rečemo) mnogih naročnikov. Le 80 kr. stane list za celo leto, a še te nam mnogi unesejo. Tako ravnanje ni pošteno! Kdor se naroči, naj plača! — Odslej bomo terjali vse dolžnike najprej s poštnimi plačilnimi nalogi, potem pa sodnim potom. Vsakemu svoje!

* **Cerkvene novice.** — V Solkanu imajo ves ta teden misijon. — V cerkvi sv. Ignacija bo odslej vsako nedeljo ob 2 pop. krščanski nauk v slov. jeziku za otroke in odrasle. Poučeval bo č. g. kapl. Budin.

* **Porotna obravnava Kadenarova.** — V zadnjem „P.“ smo prinesli dolgo preslišanje Kadenarovo. Pozneje smo objavili v dveh številkah „Soče“ preslišanje raznih prič, katerih je bilo okoli 40. — Zadošča naj, da danes ponatisnemo konečni govor predsednikov in razsodbo. — Iz preslišanja K. in govora predsednika si naredi lahko vsakdo jasno sodbo o županovanju Kadenarovem.

* **Koledar za goriško nadškofijo.** — Dne 15. dec. izide drugi letnik tega „Koledarja“, ki je prepotraben v vsaki slovenski hiši naše škofije. Noben drug koledar slovenski ne kaže tega, kakošni dnevi, godovi, prazniki itd. v resnici veljajo pri nas, kajti vsaka škofija ima svoje posebnosti. „Koledar“ je sestavljen znan veščak v cerkvenih in verskih rečeh. — Poleg koledarja bo še raznega koledarskega gradiva, vsega skupaj tri tisk. pole. Potem bo sledilo 5 tisk. pol. strokovnjaških spisov o preteklosti goriške dežele iz porsa učenega našega rojaka g. prof. Sim. Rutarja. Naposled bo še 3 tisk. pole leposlovnega berila, t. j. dve lepi povesti, jedna iz ruščine druga iz poljščine, obé preložil znan prelagalec Podravske. — Cena bo znašala le 40 kr. s poštnino vred. (Pošta in kolek pobereta 11 kr. pri iztisu!). — Priporočamo našemu ljudstvu ta jako cení in koristni „Koledar“.

* **Hudo burjo** smo imeli v nedeljo popoldne in po noči. Na Vipavskem je silno razsajala, da ljudje niso šli izpod strehe. — V Ozeljanu je izrila brzojavni hlod; na Rajševici je izrula 60-letni gaber in prelomila debel hrast. — Veliko kop sena in slame je prekuenila.

* **Irredentovska demonstracija v gledišču.** — „Gazzetta di Venezia“ je

točno opisala irredentovsko demonstracijo od pretekle srede v goriškem gledišču. Ta večer je bila zadnja predstava, ob enem predvečer sv. Margarite, godovnika laške kraljice. Pevka Ellena Tani je zapela tudi tri goriške pesmi; ko je dopela znano izzivajočo, Slovence žalečo pesem „Fève più in là tesori“, nastal je v gledišču velik vihar („uragano“), ki je pa postal pravi „delirio“, ko je pevka dobila velik šopek margarit, povezanih z zelenjem, a na rdečem traku je bila laška zvezda. Tudi gospé in gospodje so nosili marjetice. Policijski vođa Contini se je baje močno razbesedil s komisarjem Bazzi zastran nezadostnega nadzorstva. — Takó ob kratkem jedro dopisa v „G. di V.“ — Tu v Gorici pripovedujejo, da je g. Contin takoj pozval cvetličarko Gorjan, ki je napravila oni šopek, da bi poizvedel kdo ga je naročil. — Ta korak je baje zeló razdražil živce našim lahončkom, da zdaj vsi stroji rujejo proti g. Continu. — Ali ne, da so to krasne razmere?!

* **Pevski zbor v Št. Andrežu.** — Na povabilo staroste „Goriškega Sokola“ se je oglasilo v soboto zvečer 36 mladeničev in mož za — pevski zbor; to število raje zraste nego pade. Petje bo poučeval g. Ernest Širca iz Gorice vsako soboto zvečer; le prihodnjo soboto ne bo, pač pa že v petek zvečer — v stari šoli. Najprej se bojo učili glask ali not, glavne pojme glasbene teorije, urili bodo svoje glasove in že umes učili se ložjih pesmij. — To je zopet vesel napredek v okolici — tik mesta, kar bo le v čast in ponos našemu prijaznemu Št. Andrežu. Upamo, da bo vsa ta počelja podpirala tudi občina, ki je bogata, saj bo podpirala s tem le — blagor svoje občine. Od kar se mladina oživlja za „Sokolstvo“ in pripravlja na pevski zbor, se že poznajo dobri uspehi, kajti splošen mir se vrača v to slovensko vas. Št. Andrežci, podpirajte svojo mladino v teh rečeh in dobro bo ne le za Vas, marveč sploh za našo slovensko stvar v okolici.

* **V Šempasu** se zapored oglašajo novi udje k „Goriškemu Sokolu“. Na splošno željo bo prihodnjo nedeljo ob 4. pop. shod v dvorani „Bralnega društva“, ki naj določi, kakó naj se z naprej deluje, z Ozeljanci ali vsak posebe. Vemo, da je Ozeljancev nad 50, ki ostanejo zvesti Sokoli, vendar se nam zdi, da bi bilo boljše, ako bi skupno imeli pripraven prostor za telovadnico in druge zabave. Vendar nočemo usiljevati svojih nasvetov; ako se čutijo oboji dosti močni, da bodo mogli vsak za se skrbeti, tudi prav.

* **Enakopravnost pri poštah.** — Sedanjí poštar v Plaveh je odpovedal svojo službo. Za to je imel gotovo svoje uzroke! — Razpisana je že na novo ta pošta, in to le v nemškem in laškem jeziku, vsaj tak razglas visi v veži c. kr. okrajnega glavarstva. In Plave so čisto slovenski kraj! — Takó breajo proti nam Slovencem vsi od kraja! — Oj Slovani, sluge narodov!

* **V Št. Andrežu** se je poročil v soboto Sokolec Kuzmin Anton s Katarino Zavadlavovo. Svatovske večerje so se udeležili tudi starosta „Goriškega Sokola“ in dva tovariša. Med petjem in raznimi govori so hitro minile ura za uro. Naposled so se svatje spomnili tudi otročičev v „Sloginih“ zavodih in zložili 7 gld. Nabirala je gospa Karolina Furlani. — Srčna hvala vsem. Novoporočencema obilo sreče!

* **V Št. Petru** pri Gorici je imelo v nedeljo tamošnje društvo „Slovenska zveza“ prav krasno veselico. Kljub neprijetnemu vremenu se je zbralo veliko občinstva. Vojaska godba je izborno igrala naše slovenske komade. Petje je bilo izborno, posebno pa opereta „Vinska poskušnja“. Govoril je č. g. kapl. Knauš o narodnem čuvstvu. Lepó, oduševljeno je govoril; občinstvo mu je pogosto živahno pritrjevalo. — Dostavljamo še, da je bilo precej gostov iz Gorice, iz Št. Andreža, iz Bilj, iz Solkana in od drugod. Došel je tudi župan št. peterski, prevzv. g. Franc grof Coronini. — Kaj več v prihodnji „Soči“.

* **Premeten slepar.** — Učera je bil na zatožni klopi pred porotniki znani mešetar Giuseppe Tarnoldi, rodóm iz Trsta, ker je osleparil razne goriške tvrdke na ponarejene menice za okroglo svoto 17.000 gld. — Pred sodiščem ni tajil ničesa; zató je končala obravnava v enem samem teku. Obsojen je bil na 5 let težke ječe.

* **Izgon.** — Goriško redarstvo je izginalo iz države odvetnika Domenika Galati, ki je nastanjen v Vidmu. — Kaj je počenjal tu, ne vemo. Gotovo pa je imelo redarstvo sto uzrokov, da ga je pognalo čez mejo. Kaj takega bi bilo treba storiti večkrat! Zlasti bi trebalo zapoditi nazaj v deželo polnetne tiste glediške družbe, ki prihajajo semkaj, podžigat še bolj seme narodnega sovraštva in demonstratovat na prikrité in često celó očitne načine. — Kaj bi bilo, ako bi Slovenci vabili glediške družbe iz Rusije. — To bi bilo kričanje! Tudi redarstvo bi bilo vse po koncu!

* **Za predelsko železnico** se je zopet odločno potegnili znameniti inženir Hannak, eden prvih strokovnjakov v tem pogledu. On izborno pobija vse pomisleke proti predelski železnici in pravi, da ta edina bi povsem ustregla Trstu in alpskim deželam. — Kaj več bomo govorili v „Soči“. — Tu povemo le toliko, da glavni nasprotniki predelski železnici so bili taki visoki in uplivni možje, ki so imeli in še imajo veliko delnic južne železnice. Strah za svoj žep pri bogatih — evo našega sovražnika! Zalostno, da visoki možje uganjajo takó grdo politiko — za svoj žep! — Punktum!

* **Krilanove pesmi** († Jos. Pagliaruzzi iz Kobarida) izidejo 15. decembra v dvojnatem snopiču, ki bo obsegal doslej nenatisnene pesmi. Naročniki „Slovenske knjižnice“ jih dobé za navadno ceno 30 kr. s poštnino vred; — knjižarska cena bo 50 kr. — Za dijake pa po 40 kr., ako naročé skupno vsaj po 10 iztisov in pošljejo denar naprej „Goriški tiskarni“ A. Gabršček.

* **V Zagreb!** — Rojaki! Naši bratje Hrvatje so otvorili pred mesecem dnij v navzočnosti svojega kralja in našega cesarja Frana Josipa I. krasno novo gledišče, ki dobiva veliko letno podporo od kraljevine in 10.000 gld. iz zasebne blagajne kraljeve. — Naravno, da je pričela zdaj nova, boljša doba gledališki umetnosti v belem Zagrebu, katere se veseli ves bratski nam narod hrvaški.

Kar pa ima narod hrvaški, to imamo tudi mi Slovenci, saj med nami ni skoro nikake razlike v jeziku, a jedno smo po srcu in duhu; skupno si torej delimo veselje in žalost!

Da dokažemo milim bratom svoje veselje na tem važnem kulturnem napredku v Zagrebu, ustanovil se je odbor, ki snuje poseben vlak v Zagreb. Izšel je že proglas, kateri nosi te-le podpise v abecednem redu: A. G., lastnik tiskarne in urednik „Soče“ v Gorici, dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu, Ivan Hribar, ravnatelj banke „Slavije“ v Ljubljani, Ivan Plantan, c. kr. notar v Ljubljani, dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, dr. Josip Vrečko, odvetnik v Celju.

Vlak pojde iz Ljubljane v nedeljo 8. decembra t. l. ob 6.25 m. zjutraj in pride v Zagreb ob 11. predpoldne. — Cena iz Ljubljane in nazaj v I. r. 8 gld., v II. r. 6 in v III. r. 4 gld. — Do Ljubljane in nazaj treba se bo voziti z drugimi vlaki in plačati navadno vožnino. Listki bodo veljali 8 dnij.

Spored v Zagrebu: Ob prihodu vlaka pozdrav na kolodvoru. O poldne skupni obed pri Schneiderju. Ob 3. pop. ogled mesta. Ob 6. zvečer slavnostna predstava. Ob 9. zvečer komers v restavraciji „Kola“. — Kdor se bo hotel vrniti še isti večer v Ljubljano, odpelje se lahko ob 11. in dospe v L. ob 4.17 zjutraj.

Za Slovence so odmenjeni vsi sedeži v parketu. Cena jim je: 1. do 3. vrste po 2 gld., od 4. do 8. vrste po 1 gld. 50 kr., od 9. do 16. vrste po 1 gld. 20 kr. — Kdor se oglasi za izlet, naj si izbere tudi sedež

in priloži denar za železniški in glediški listek. Oglasiti se je treba pri g. Josipu Prosenču v Ljubljani, a priložiti treba še 15 kr. za priporočeno pismo, v katerem dobi vsakdo oba listka. — Slovenci v Gorici in okolici naj se oglašé pri našem uredniku najdalje do 3. decembra, da on preskrbi vse potrebno.

Rojaki! Komur prepušča čas in mošnjček, naj nikar ne zamudi te lepe prilike. Pohitimo tje doli v kraljevski Zagreb, da potrdimo ondi na novo one bratske vezi, ki spadajo že od pamtiveka hrvaška in slovenska srca. Slovenci smo majhen šibek narodič, ali mogočno je slovensko drevo, na katerem smo mi ponižna vejica. Družimo se torej kjerkoli in kedarkoli mogoče s slovanskimi brati, a v prvi vrsti z milimi hrvaškimi sosedi, podpirajmo drug drugega, poživljajmo zavest bratskega jedinstva — in prihodnost bo naša! Pojdimo torej v beli Zagreb, da ondi svečanim načinom dokažemo slovensko-hrvaško pobralinstvo!

* **V „Goriški Čitalnici“** bo najbrže že 8. dec. velik koncert naše ženske podružnice sv. C. in M. — Ti koncerti so bili vsako leto najpriljubljenejše zabave. Zató smo prepričani, da bo tudi letos natlačena čitalnična dvorana. — Kaj več v „Soči“.

* **Čitatelje** opozarjamo na poročilo o shodu nad 350 slovenskih starišev zastran slov. šole v Gorici. Poročilo je na prvem mestu. — Naši nasprotniki naj si zapomnijo: Kdor seje veter, žel bo vihar! Naj Venuti & C. nikar ne mislijo, da Slovenci ne poznamo orožja, s katerim ukrotimo svoje nasprotnike — Rojaki: klin s klinom!

* **Nov živinozdravnik.** — Naš rojak g. Franc Martelanec iz St. Petra pri Gorici je dobil v soboto 23. t. m. na dunajskem c. in kr. vojaškem živinozdravilišču diplom živinozdravnika. — Slovenci na Primorskem nimamo niti enega takega zdravnika. Zató upamo, da ostane v domovini. — Zdaj se c. kr. oblasti ne bodo mogle izgovarjati, da ni Slovencev, ako je razpisana kaka služba na slovenski zemlji.

Osebne vesti. — Upokojeni orožniški stražmojster g. Rudolf Rasteiger v Kominu je bil imenovan c. kr. sodnim kancelistom v Cerknici na Kanjskem.

— V Vrtovinu je umrla mati čislane rodbine Pirjevčeve. Naše iskreno sožalje.

— V Cerknem dobé notarja; imenovan je notarski kandidat g. Fran Čulc v Krškem. — Prav je! Jeden slovenski notar na Goriškem več!

— 11. t. m. se je poročil v Kanalu g. Janez Rauter, železniški uradnik v Jesenicah, z gospo Marijo ud. Hönigovo roj. Drašček. Pri tej priliki so obhajali tudi 25-letnico postarskega službovanja očeta in sedanjega župana g. Andreja Draščeka.

Slovenska šola v Gorici. — „Osservatore Triestino“ je prinesel razpis 4 učiteljskih mest na novi slovenski šoli v Gorici, in sicer: voditelja s plačo II. vrste, učitelja III. vrste in dveh podučiteljic. Kdor ima izpit tudi iz italijanščine, ima prednost. Zdi se, da boj za slovensko šolo še le prav začenja. Evo razlogov:

1. Kakó misli šolska oblast, ali 480 otrok stlačijo v 4 razrede, po 120 otrok za razred, ko n. pr. v laških šolah pride na razred nekaj nad 40 otrok?

2. Kaj misli z italijanščino? Kdo je kdaj uprašal po nji? Slovenci v Gorici lahko izhajajo brez pouka tega jezika; za svojo rabo si ga priučijo vsaki Slovenec. Kakó je mogel dež. šol. svet privoliti v tak razpis služb? Proti temu Slovenci gotovo soglasno protestujemo!

3. Čuje se, da je tudi deželni šolski svet odobril staro Catinellijevo vojašnico v Podturnu, torej na skrajnem koncu mesta, kamor stariši niti iz sredine mesta ne bodo pošiljali otrok, kaj li še le oni z nasprotne mestne strani. Otroci od mosta, s solkanske ceste, zlasti iz Grčine bi porabili do 4 ure na dan samo za hojo v šolo in domov. Da stavljajo take silovito razžaljive ponudbe dr. Venuti in njegova „zmerna“ družba, to verujemo; ali da deželni šolski

svet take prostore odobruje — to je monsturno v zgodovini ljudskega šolstva. Kaj vsi pedagoški propisi, kaj človekoljubje do malih otročičev — vse to treba pustiti v nemar, da se le ustrezne onim nagajivcem, ki z vsako besedo izzivajo slovensko ljudstvo in ga zalijo v dno srcá. — Rojaki v Gorici, pripravljajmo se na nov odpor proti takim žaljenjem in izzivanjem!

„Piccolo“ hvali! — Koga? Gosp. dr. N. Tonklija. Čujte! Pravi, da že doslej je bil eden najzmernejših Slovencev (razumemo!), ali zdaj, ko so Slovenci pozabili nanj pri volitvah v deželni zbor — bo še bolj zmeren. V dokaz da je njegovo postopanje v pravdi Kadenarovi. — Pomilujemo g. dr. T. na takej hvali! Sleherna beseda v kako pojasnilo je gotovo odveč. Ubogi narod, dokler ne dobiš boljših zagovornikov!

Izpred porotnega sodišča. — V torek je sedela na zatoženi klopi g.čna Terezina G., bivša poštna opraviteljica v Rubijah. Predsedoval je svetn. Goriup; drž. pravd. Canevari; zapisnikar dr. Emil Spira; druga sodnika svetn. Gironcoli in svetov. tajnik Dell'Ara; zagovornik dr. Graziadio Luzzatto. — G.čna G. je bila zatožena uradnega poverjenja; poštni erar je oškodovan nekaj nad 300 gld. — Dokazano je sicer, da je denar zmanjkal; no kakó je zmanjkal, kdo ga je porabil in za kaj, to je ostala skrivnost. Zdi se, da g.čna G. ni drugega nego nesrečna žrtva te skrivnosti. Ona je sicer skušala primanjkljaj pokriti, kar bi se ji polagoma posrečilo, a prezgodaj je prišlo vse na dan, da so revo celó zaprli; tri mesece je tarnala v preiskovalnem zaporu. — Kolikor je bilo prič, govorile so o njej le najlepše, da: je vedno tičala v uradu in pridno delala, da je skromna v vseh svojih potrebah, da ni udana nikaki strasti, sploh da je nemogoče, da bi ona denar vzela in porabila za se. Zagovornik je imel srečen dan, kajti simpatije vsega občinstva so bile že tekom obravnave na strani zatoženke. Govoril je zares izborno, to moramo nepristransko priznati; po njegovem govoru je bil kar izključen zlasti zlobni namen, ki je prvi pogoj za zločin. — Porotniki so se le kratko posvetovali. Ko so se vrnili iz svoje sobe, naznanil je predsednik zanikalen odgovor z vsemi 12 glasovi; bila je torej soglasno oproščena.

V četrtek je sedel na zatoženi klopi 51-letni Jožef Mlakar iz Zatočmina zastran razpečavanja ponarejenih 50-takov. Sodni dvor isti, kakor pri Kadenaru. Zagovornik dr. Jos. Stanič. — Dr. Stanič je odklanjal laške porotnike, dokler je imel pravico; ali da niso ostali sami Slovenci, za to je poskrbel drž. pravd. dr. Sanzin, ki je odklonil tri izžrebane Slovence; ostalo je 9 Slovencev in 3 Italijani; trinajsti je bil tudi Italijan. Obtožnica seveda laška. — Kaj naj rečemo k temu?!!

Dr. Sanzin sam je bil slov. poslanec, goreč zagovornik pravic zatiranega slovenskega naroda v Trstu in okolici! Da on takó postopa po svojem nagibu, ne veruje nikdo. Ergo morajo delovati tu uplivi, ki hočejo onemogočiti slovenske obravnave! Ako je pa med porotniki le par Lahov — je skoro vsa obravnava laška, češ, Slovenci itak razumejo italijanski. Državno pravdnistvo toži Slovence laški in skrbi potem za mešano klop. Ta dokaz smo dobili učeraj. In pravosodni minister se je še te dni odločno izrekal proti tolmačem pri porotnih obravnavah. Oj Slovani, sluge narodov!

Dostavljamo, da Mlakar je bil obsojen na 4 leta. — Dr. Stanič je govoril slovenski, a glavne reči je raztolmačil Lahom tudi po laški. Enako je pa zahteval, naj tudi drž. pravdnik in predsednik govorita tudi slovenski, a ona sta odklonila to zahtevo. Dr. St. je zahteval, naj se sprejme vse to na zapisnik, a niti to se ni zgodilo, na kar je prijavil pritožbo ničnosti. (In osem slovenskih porotnikov je molčalo!)

Nova pošta. — Pod poštnim uradom „Kamno“ spadajo te-le vasi in sela: Kamno, Ljubušje, Vrsno, Krn, Selce, Selišče, Volarje in Gabrije. Poštna upraviteljica je za sedaj gđc. Lavoslava Kukec.

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 165. Java 168. Cejlon gld. 188. Moka 195. Sladkor 32 do 32½. Špeh 56 do 64. Petrolij v sodu 20½, v zaboju 640. Maslo surovo 85 kuhano 90.

Moka Majdičeva: št. 0. gld. 13.30. I. 12.90. II. 12.50. III. 12.20. IV. 11.70. V. 11.40. VI. 10.70. — Otrobi debele gld. 4.60 do 5, drobne 4.50 do 4.70 gld. — Turšica navadna gld. 6.70 do 7.50, Oves gld. 7 do 7.50.

Ostala Slovenija.

Trst. — Možka in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda priredila je veselico v nedeljo 24. t. m. v prostorih „Trž. Sokola“ in v proslavo desetletnice ustanovljenja možke podružnice. — Obče delavsko izobraževalno, pravavarsstveno in podporno društvo v Trstu imelo je dne 10. t. m. izredni občni zbor. Ker je dosedanji predsednik položil svojo čast, volil se je novi odbor, ki se je konstituiral tako le: Predsednik Ljubomir Nehrony, podpredsednik: Simon Ribarič; denarničar: Miha Poljšak, njegov namestnik Ivan Steiner. Odborniki: Vekoslav Panek, Iv. Besednjak, Iv. Braz, Jernej Drenik, Fran Valetič, Fran Klančnik, Adrej Cegler, Mat. Kreševič, Fran Kravos, Ivan Lanter. Namestniki: Andrej Kanonier, Fran Kaman, M. Jurčič, Gr. Mramor, Boštjan Čenčur. Pregledovalci računov: Drag. Pečlin, Ante Kaman, in Drag. Krebs. — Novoizvoljeni predsednik je obljubil zboru, da bode nastojal storiti vse, karkoli more služiti razvoju društva. Po končanem zborovanju vpisalo se je v to društvo nad 20 novih članov. Predsedništvo upa, da ideje, za katere se to društvo bori načelno, prodró v kratkem v najširše sloveje delavskih krogov vsega Primorja in Goriške.

Istra. — Občinske volitve v Zminju se bodo vršile v kratkem. Bile so določene za 4. do 7. t. m., ali so odložene radi kužne bolezni. — V Rovinju je bil obsojen neki kmet (italijanaš) na tri tedne zapora radi kupovanja glasov. Tudi urednik „Il giovine pensiero“ je obdolžen sličnega dejanja. — Deželni glavarjem bode menda zopet imenovan dr. Campitelli. — Od 36 porotnikov v Rovinju ni niti enega, kateri bi bil po jeziku ali prepričanju Slovan. — Razpisana je ustanova od 100 gld. iz zaloga pok. škofa Ravnikarja za dijake iz škofije tržaško-koperske, kateri obiskujejo gimnazij na Primorju, Kranjskem ali Koroškem ter so se namenili za duhovski stan. Prošnje je uložiti do 30. t. m. namestništvu v Trstu. — Kot novega škofa za škofijo tržaško imenujejo italijanski časopisi poreskega škofa Flappa (rojeneda v Kominu.) Seveda njega si želijo primorski Lahi, ker jim ugaja njegovo postopanje v Istri.

Kranjska. — Pri volitvi za deželni zbor v kmečkih občinah izvoljeni so povsod „Slovenčevci“. Prosit!

Banka „Slavija“. Iz izkaza o delovanji banke „Slavije“ posnemamo sledeče zanimive podatke: Od 1. januarja do 31. oktobra 1895 bilo jej je v življenskih oddelkih podanih 3348 oglasnic za zavarovanje kapitala 4.505.340 gld. za slučaj smrti in doživetja. V istej dobi izplačalo se je po umrlih zavarovalcih 311.410 gld. — Izplačane škode sploh od začetka bančnega poslovanja do konca leta 1894. iznašajo 24.032.317 gld. 69 kr. Rezervnih in drugih fondov imela je „Slavija“ koncem l. 1894. 6.819.492 gld. 53 kr., od katerih je bilo sirotinsko varno naloženih 6.575.861 gld. 58 kr. Izdatni rezervni fondi in reelno poslovanje bančno razjasnuje nam zaupanje občinstva, ki se zreali v okoliščini, da je pri „Slaviji“ koncem leta 1894. bilo zavarovanih 280.503.040 gld. — Vsem zavarovancem življenskih oddelkov, katerih zavarovanja so stara čez pet let, izplačuje se letos 10% na dividenda. Ker ima banka „Slavija“ svoje členstvo skoro izključeno mej Slovani, dokazujejo nje uspehi, da so le-ti vendar začeli že spoznavati, kako važno je tudi v narodno-gospodarskem oziru geslo „svoji k svojim“.

Razgled po svetu.

* **Polom na borsah** je uzročil v Avstriji nad 200 milijonov gld. škode. To je delo židovskih spekulantov, ki so nalašč zadržali vznemirjajoče vesti o bližajoči se vojni nevarnosti, da so razni vrednostni papirji silno padli v ceni; da je pa vse to le švindl, vedeli so dobro oni spekulanti, ki so papirje pokupili in s tem silno veliko pridobili. — V zaupnih krogih se govori, da je tudi dobro znan plemič v naši deželi zgubil okolo 40.000 gld.; do igre na borsi ga je izvabila neka židovska menjalnica; menjač je tudi slišal, kar mu je tikalo, od osebe, ki plemiču blizu stoji.

* **Hohenwartov klub** je izgubil 9 poslancev, ki so se zjedini v posebnem klubu pod imenom „Katoška ljudska stranka“. — Časopisni pisarijo, da v zameno za ubežnike dobi klub zopet v svoje naročje člane slovensko-hrvaškega kluba; pravijo tudi, da je načelnik dr. Klaič sklical klubovo sejo na dan 26. t. m., da se posvetuje o zopetnem vstopu v konservativni ali Hohenwartov klub. — Vse to so le ugibanja brez prave podlage. Da bi Klaič ne imel takih želj, ne tajimo, ker je znana zveza njegove stranke v Dalmaciji z vlado. Toda vrnitev sedanjega slovenskega kluba na Dunaju pod Hohenwartovo vodstvo zdi se nam nemogoča; to bi bil za marsikoga politični samomor. Hohenwart se je pokazal v zadnjih letih v prav žalostni luči. Stopical je vedno za Taaffeja, dokler ta res ni nameraval storiti poštenega koraka v blagor avstrijskih ljudstev; še le takrat se je zbal Hohenwart Taaffeja in ga vrgel. No, pozneje je bil ponižni sluga Windischgrätzov, Kielmassegov in je zdaj Badeni. Take poslance more voliti le naše ubogo slovensko ljudstvo na Kranjskem, katero slepe in mamijo nepošteni politikastri, ki ljubijo temo, nevednost in zabitost, da njim pšenica gre v klasje. Ubogi naš narod, kakó lahko ga ima za norca slehern tujec.

Dr. Lueger. — Razpust obč. zastopa dunajskega. — 13. t. m. ob 1/2 11. uri dopoldne se je sešel občinski svet na sejo, da voli župana. Okolo mestne hiše se je zbralo veliko tisoč ljudij, a policija jih je iz najbližje okolice prepodila in potisnila v stranske ulice. Na sejo se je zbralo 137 obč. svetnikov, eden protisemit je bil vsled bolezni odsoten. Dr. Lueger je bil izvoljen županom; dobil je 92 glasov. Lueger je izjavil da vzprejme izvolitev. V svojem nagovoru je odločno protestoval proti očitaniu, da je njegova zopetna izvolitev demonstracija zoper krono, in protisemitje so mu viharno in navdušeno pritrjevali. Naglašal je, da je in ostane vedno zvest cesarju in ljudstvu, da pa nikdar ne bo služboval zlatemu teletu in da se zategadelj ne ustraši nobenega boja. Ko je končal dr. Lueger je vstal vladni komisar Friebeis in naznanil razpuščenje občinskega sveta. Protisemitje so mu ploskali. Čuli so se klici: To je nezakonito! Friebeis je na to čital ukaz namestnika Kielmassegga, v katerem se pravi, da je zopetna izvolitev demonstracija proti cesarjevi volji. Ko se je izvedelo v mestu, da je obč. svet razpuščen, je zavladala nepopisna razburjenost. Na tisoče ljudij je demonstriralo za Luegerja in proti vladi. Velikanska množica je udrila na dvorišče cesarjevega dvorca in tam kričala „Hoch Lueger“. Dvorna straža je hotela demonstrante razgnati, a ljudstvo se jej je uprlo in da bi ne prišlo do boja, se je straža umaknila. V tem je pritekla telefonično pozvana kompanija lovcev, ki je demonstrante z bajoneti razgnala. Rekli smo že zadnjič, da uzročitelji teh dogodkov so odgovorni za posledice. In teh posledic jih dolžimo v imenu vsega prebivalstva na Goriškem, ki je v tem pogledu na strani dr. Luegra. — Dunajska „Reichspost“ je isto potrdila v dopisu iz Gorice. Isti dopis primerja potrditev dr. Venutija županom goriskim; pri tej potrditvi bi bila morala vlada porabiti razloge, katere je navajala za nepotrditev dr. Luegra. — No: Kdor seje veter, žel bo vihar. To naj si zapomni grof Badeni, ki naj nikar ne misli, da živé povsod v Avstriji — božji volki gališki.

* **Razpuščenje dunajskega mestnega zbora pred drž. zbornico.** — Kakor je bilo pričakovati, prišlo je pred državno zbornico tudi uprašanje o razpuščenju dunajskega državnega zbora. Bila sta podana dva nujna predloga in jedna interpelacija. Govorili so razni poslanci za in proti nujnosti predlogov. Poslanca Dipauli in dr. Pattai sta postavila vsak svoj nujni predlog in ju utemeljevala; poslance Hauck pa je interpeloval vlado. Govorila sta tudi ministra Gleispach in Ledebur, kakor tudi poslanci Zaleski, Kopp, Suess, Menger in Palfy proti nujnosti, dočim dr. Hauck, Dipauli, Pattai, Kaizl za predlog.

(Čudno, da slovenski poslanci so pustili vsi antisemite na cedilu, dočim se naši poslanci radi zatekajo po pomoč k njim). Po govorih ministra Gleispacha in Ledebura je govoril sam dr. Lueger ter je zavrnil nekatere ministre-govornike kot da bi bil častilačen, kajti to je največje razžaljenje, katero so mu mogli storiti. Da sem hotel postati dunajskim županom — je naglašal dr. Lueger — to sem mogel biti, le bi bil moral soglašati z velikim kapitalom. V drugič sem sprejel izvolitev, ker nisem hotel popuščati uplivom, ki so uzročili moje nepotrjenje. Kaj bi rekla gospoda, ko bi jim jaz povedal, da je grof Badeni, posredovanjem tretje osebe, meni postavil sledeči predlog: naj se izvoli kakšnega družega moža navideznim županom, jaz pa naj vodim posle dunajskega mesta kot prvi podžupan. Ko mine milenijska razstava v Budimpešti, naj odstopi navidezni župan ter se naj dam jaz izvoliti županom in da bodem tedaj potrjen od krona. Torej po končanju milenijskega švindla bi bil Lueger sposoben za dunajskega župana! Takšnim uplivom ne popušča Lueger. V svojih skupščinah pripovedovali bodemo ljudstvu, da ste vi (ministri) nasproti Madjarjem tako popustljivi, kot bi mi bili v zbornici madjarskih slug, madjarskih plačnikov in ne v zbornici svobodnih Avstrijcev. Vi hočete pokazati svetu, da je krona naš nasprotnik in prijatelj liberalcev, ali prav za prav se je vse postopanje tolmačilo: kdor je z Luegerjem, je proti cesarju. Jaz ponavljam pa: da nisem proti cesarju, marveč le proti gospodstvu židov in judeomadjarjev. — Po teh besedah je nastal v zbornici nepopisen prizor. Protisemiti so odobraval, galerije so viharno pritrjevale. Predsednik je zvonil in hotel govoriti, a ni prišel do besede. Gospe na galerijah so mahale z robcu dru. Luegerju. Občinstvo je neprenehoma klicalo „Hoch Lueger“, na kar je dal predsednik drugo galerijo izprazniti. Po desetih minutah je seja zopet nadaljevala, a v istem času so pričeli ropotati tudi na prvi galeriji ter vpiti „Hoch Lueger“ itd. Konečno je moral predsednik dati izprazniti tudi prvo galerijo. Nujnost je bila odklonjena.

V seji proračunskega odseka dne 12. t. m. prišlo je v razpravo pravosodno ministerstvo. Pri tej priliki omenil je dr. Gregorčič, da §. 27. cesarskega patenta o naredbi najvišjega sodišča, po katerem treba, da se izdajajo njegove razsodbe v nemškem in v onem jeziku, v katerem se je stvar obravnavala v prvi inštanci, se še dandanes ne izvršuje glede slovenskega jezika, dasi ni nikakih težav in ovir v tem oziru, ter je zahteval, naj se to vendar enkrat izpolni. Pozdravil je z veseljem, da je pravosodna uprava postavila v proračun za leto 1896 znesek 30.000 gld. kot prvi rok za zgradbo novega sodniškega poslopja v Ljubljani ter znesek 9.000 gld. kot prvi rok za nakup potrebnega zemljišča v Gorici, na katerem se bo zidalo poslopje za mestno-delegovano okrajno sodišče v Gorici ter za ondašnje preiskovalne zapore. Ob enem je prosil, naj bi vlada z zidanjem, kolikor mogoče, pohitela, ker sedanji prostori, v katerih se nahajajo omenjeni zavodi, so v Ljubljani in v Gorici jako slabi, večinoma tudi v zdravstvenem oziru močno nevarni.

Povedal je, da naredba pravosodnega ministerstva od lanskega leta, s katero se nalaga predsednikom okrožnih sodišč na Primorskem, kako naj izvršujejo državni zakon o porotnih sodiščih z ozirom na se-

stavo letnih porotniških imenikov, je obrodil na Goriškem dober sad, ker zdaj je mogoče sestaviti italijansko ali slovensko porotno klop, kakor okoliščine in potrebe zahtevajo. Prosil je, naj vlada na to dela, da se bo še naprej ta naredba izvrševala, da se bodo namreč sprejemali med porotnike najprej taki sposobni možje, ki so obeh deželnih jezikov zmožni, in da, ko teh več ni, se sprejmejo sposobni možje ne gledé na to ali razumejo italijanski ali ne.

Grajal je, da se pred porotnim in pred okrožnim sodiščem v Gorici, kakor je pojasnil v svoji interpelaciji z dne 11. t. m., celó tedaj obravnava v italijanskem jeziku, ko so sodniki in porotniki zmožni slovenskega jezika, in ko govorijo zatožence in priče le slovenski jezik, tako da je treba med Slovenci posluževati se tolmača. Zahteval je, naj se to ne godi več in naj ministerstvo ukaže državnim pravdnistvom, da bodo sestavljala proti slovenskim obtožencem slovenske obtožnice, katere bodo ti umeli.

Omenjal je dalje, da ministerska naredba gledé na dvojezične uradne napise v Primorju ni še izvedena, da napisi so v raznih krajih jako različni z ozirom na jezik ter da po nekaterih krajih deloma ali celoma tudi pomanjkujejo. Tirjal je, naj vlada za to poskrbi, da se naredba natančno izvrši v kratkem času in v popolnem soglasju z državnimi temeljnimi zakoni.

Slednjič je priporočal, naj vlada za to poskrbi, da se ustanovitev sodišča v Kobaridu, ki je že dovoljeno s cesarskim sklepom z dne 2. februarja t. l., ne zavleče predolgo, ker je silno potrebno, ter naj se ozira z enako dobrohotnostjo na prošnje in prizadevanja prebivalstva v Istri, ki želi dve novi okrajni sodišči v Dolini in v Kanfanaru.

Zadnji dve točki ste tudi predmet dvema resolucijama poslanca dr. Laginje, ki se bosta razpravljale v prihodnji seji proračunskega odseka. Poročevalec, Poljak Pientak, jima je naklonjen, kolikor je do zdaj znano. Minister se ni izjavil o teh predmetih, ker je govoril, predno je prišel dr. Gregorčič do besede. Dne 13. t. m. razpravljal je odbor resolucijo dra. Laginje, s kojo se pozivlja vlada, da pri vseh sodiščih. Primorske napravi napise s hrvaškim ali slovenskim napisom. Resolucija je bila odklonjena in sprejeta ona poročevalca Pietake (Poljaka), naj se napravijo taki napisi posod tam, kjer to zahtevajo krajevne razmere. Poslanec Herold je zahteval, da se razveljavi ukaz proti rabi nemških jezikov pri najvišjem sodišču, kajti izključna raba nemščine ni utemeljena niti pri višjih sodiščih, a je škodljiva. — Poslanec Halwich je sprožil zopet uprašanje o ustanovi okrožnega sodišča v Trutnovem (na Češkem.) Dr. Herold je izjavil, da Mladočehi niso nasprotni ustanovljenju takih sodišč, le želijo, da se ne ustanovijo na podlagi dunajskih punktacij in da bode imela veljavo tudi češčina. Pravosodni minister je prijavil, da vlada misli ustanoviti isto že prihodnje leto. Pri ustanovi sodišča se ne sme načelno ozirati na jezikovno uprašanje, ampak vedno na službene in prometne koristi. Pri tem pa je opozoril na nevarnost, da bi pri porotnih obravnavah morali imeti tolmače, kar bi bilo v škodo pravosodju. (Ali ste razumeli to izjavo gospodje sodniki v Gorici?) Poslanec Herold se je pritožil tudi, da državna pravdnistva konfiskujejo govore, kateri so bili izrečeni v drž. zboru v češčini, in prosi pravosodnega ministra, da ukreno kaj, da se taki dogodki ne bodo ponavljali. Ker so sodišča potrdila takšne konfiskacije, izjavil je pravosodni minister, da hoče potom generalne prokuratorje uzročiti v tem pogledu načelno razsodbo najvišjega sodišča. — Pravosodni minister se je izrekel v odboru tudi za to, da bi bili stalno nastavljeni sodiščni pisarji s pravico do pokojnine. — Poslanec dr. Meuger se je spomnil predloge grofa Franca Coroninija, da bi se ustanovilo posebno sodišče za potrjenje raznih državno-ali deželnozborskih volitev. Poslanec dr. Barenther je pa naglašal potrebo, da se izda strožji zakon v varstvo volilne svobode ter nasvetoval, da bi se sprejele dotične kazenske določbe novega kazenskega zakona v novi načrt volilne preosnove.

Iz državnega zbora. — V novič se povračamo k razpravi o Luegerjevem nepotrjenju dunajskim županom, to pa vsled tega, kar je v govorih državnih poslancev, posebno kneza Lichtensteina, obilo pouka ter nam se dozdeva vredno nitisezna ž njim čitatelje, a to tem bolj, ker tega ni opustila storiti tudi naša tržaška tovarišica „Edinost“, katera je prinesla govore v petih poglavjih. Drž. poslanec (kršč. socialist) dr. Patta, utemeljuje svoj nujni predlog, je očital ministru Badeniju, da popušča preveč židom in da njim na ljubo ni hotel predložiti v potrjenje Luegerja. Ogerska polovica je imela poleg svoje prste, a v to je bila priganjana po židih, kajti viseča ravan, na kojoj so stopili izven te države polovice (Ogerske) po neprestanem popuščanju nasproti tem življenju, upliva sedaj tudi v našo državno polovico. S svojim nujnim predlogom dajamo vladi priliko, da po odkritem pripoznanju, da je res tako, nastopi pot do poboljšanja. Obljubi naj nam, da v prihodnje ne bodo veljali taki oziri, da v Avstriji ostanemo popolnoma svobodni nasproti takim uplivom. Ako pa tega ne obljubi in zataji reči, ki so jasne kot solnčni dan vsakomur, tedaj bodi njena reč, da obrne svojo moč proti najzvestejšim podanikom. Mi se ne damo uplašiti, možje smo in nikdo od nas se ne preživlja od politike, ampak mi živimo le za svoja načela. Pride čas, ko nam bosta hvaležna domovina in krona sama. Mladočeški poslanec dr. Engel je izjavil, da je le vlada odgovorna za vse čine, torej da se ne sme skrivati v tem pogledu za krono. — Poslanec Ebenboch (član konserv. kluba) je izjavil, da ne upraša, zakaj ni potrdila krona Luegerja, ampak zakaj je vlada kroni predlagala, da ne potrdi dra. Luegerja? To nepotrjenje je vzročilo vznemirjenje prebivalstva v s e d r ž a v e. Nujno je torej potrebno, da dobimo od predsednika odgovor na določeno uprašanje: ali velja nepotrjenje dra. Luegerja kot obsodba streljenj jedne političke stranke? Predlog vlade kroni v nepotrjenje je zadel moža, kojega patrijotiske besede so bile vsikdar pojav zlatega njegovega avstrijskega srca in ker prebivalstvo ne more razumeti, zakaj tak mož ne more biti po volji vlade. Prebivalstvo, stoječe za dr. Luegerjem, ima tudi pravico, da se mu odgovori na uprašanje radi vzrokov, zakaj vlada ni povzdignila do najvišje časti v občini svojega prvega zaupnega moža, svojega najboljšega voditelja, svojega najpožrtvovalnega zastopnika. Predlog je nujen, ker se je v vsej državi ukoreninilo prepričanje, da je upliv ogerske vlade strmo glavil opravičene želje velike večine Avstrijcev, mi pa hočemo da se Avstrija ne poniža kdaj do vazalske države ali komitata Ogerske. Na korist pomirjenja ogorčenega javnega mnenja, ugleda Avstrije, globoko ujaljene avtonomije občine in na korist pravice iz svobode prosim, sprejmite naš nujni predlog. Za tem govornikom je ustal knez Lichtenstein, ter rekel, da je grof Badeni storil veliko pogreško, koje ne bode lahko popraviti. Za potrjenje župana dunajskega so govorili na jedni strani zdravi človeški razum, potem pa tudi najprvotniša pravila naravne državne umetnosti. Dokazana stvar je, da so možje najrazličnijih strank tedne in tedne nagovarjali grofa Badenija, naj ne stori te pogreške. Resnici na čast moram povedati, da so ga v to nagovarjali, skoro vsi člani poljske delegacije, izvzemši morda par poljskih igralcev na borzi. Drugi so se pridružili tem prvim, ker so političko modri možje; in tudi tu moram izjaviti resnici na čast, da je mnogo poljskih poslancev nastopilo za potrjenje dra. Luegra, četudi je bilo v prošlosti često ostrih razgovorov se strani dra. Luegra s člani poljskega kluba. Tem prizadevanjem so se pridružili zastopniki strank Mladočehov, Slovencev, katoliških konservativcev, nemških nacionalcev in mi. Njegovi ekselenci ni treba, da bi se dal uplivati od nas, krščanskih socialstov in nemških nacionalcev, ker ob tej točki govorimo o lastni stvari. Še več! Ona stranka, ki je bila od nekdanj v najstrožem nasprotstvu proti dr. Luegru, proti krščansko-socialni stranki in proti vsej naši sméri, združena levica, koja je se nedavno po naših

prizadevanjih in po zaslugi dra. Luegra doletel tu na Dunaju uničevalen udarec, tudi ta stranka si ni upala, vsaj javno ne, nastopiti proti potrjenju. Zakaj ne? Ker se ta stranka danes, po dunajskih volitvah nahaja že v onem moraliskem stanju, da si več ne upa javno stiskati svoje pesti, ampak le v žepu. Celó v lastnem kabinetu menda ni manjkalo izkušenih mož, ki so govorili mlademu ministerskemu predsedniku, v kake nevarnosti lahko zaide Avstrija. Ako se je vendar našla večina za nepotrjenje, glasoval je za nepotrjenje morda koji član kabineta, kojemu je na tem ležeče, da bi ministerski predsednik storil to veliko pogreško, da se na tem pogubi, in da bi on potem nastopil dedščino. Mislite si ministerskega predsednika, ki niti od daleč ne pripada koji stranki v tej državi, ki je brezbrizen za verska, politička, državnopravna in narodna vprašanja, ki ima pred očmi le resne naloge države, koje bode izvršiti ravno v najbližjem času. Tak mož bi moral kakor modro računajoč trgovec, računati s strankami, vsako postaviti v račun po nje sedanjem in bodočem razmerju lastne jej moči. Opozicionalec bi moral zabeležiti med terjalce, vladne stranke pa med dolžnike! Pozabiti se ne sme na nijedno važno aktivno postavko; stranko, ki je že postala važen činitelj v državnem življenju, koji prihajajo vedno nove moči iz drugih strank, koje zmage na Dunaju je našla po pokrajinah največi in najveselejši odmev, take stranke si ne sme iz same srboritosti narediti sovražnico. Toda pojdemo še dalje: ako ministerski predsednik, državnik, še ne more poznati nadaljnih zapletov, pa mora vsaj premisliti o bližnjih posledicah kateresibodi odredbe njegove. Lotiti bi se moral le takih naredb, kojih konečni vspeh bi odgovarjal stavljenemu cilju. Kakov smoter pa ima nepotrjenje župana dunajskega? Nepotrjen voljen bo zopet z istim številom glasov in ako ne bode potrjen desetkrat, voljen bode v jednajsto; in ako ministerski predsednik razpusti občinski zastop, povr-nemo se v prihodnji občinski zastop v jako pomnoženi večini. Kaj ima potem od tega? Potem, ko je knez Lichtenstein naštel ministru Badeniju še nekatere grenke resnice v obraz o uplivu ogerskih židov na nepotrjenje, je rekel, da je prvi uradni čin grofa Badenija razžalil dunajsko prebivalstvo v najsvetejših čutilih. In to je storil ministerski predsednik, kateri je rekel v svojem nastopnem govoru, da mu je temeljno načelo pravičnost in da hoče voditi in se ne dati voditi. Na Dunaju hoče voditi, toda iz Budimpešte hoče, da ga vodijo. Dr. Lueger ne izgubi ničesar po tem udarcu, on postane še važnejši po tej britki krivici, ki mu je plačilo za dolgoletne zasluge. On trpi za naše dunajsko ljudstvo, za avstrijsko ljudstvo in za državno misel avstrijsko. Ako se torej zmanjša in oslabi dunajskega prebivalstva dinatiško čutstvo po postopanju te vlade, po usodepolni odloki ministra Badenija, naj nosi odgovornost on, kajti on je kriv, ali škoda ne zadene njega, ampak žal, one, katere bi mi vsi avstrijski patrijotje radi obranili vsake škode z lastnim življenjem. — Po knezu Lichtensteinu so govorili še nemški narodnjak Steinweder, naglasivši, da je bil drž. poslanec tudi prejšnji dunajski župan dr. Prix ter imel svoje političko stališče. Poslanec Hauck je odgovoril na svoje uprašanje, „komu na ljubo ni bil potrjen dr. Lueger?“ — da na ljubo ogerskim, a pred vsem židom te državne polovice. Za posl. Kronawetterjem je govoril nemški narodnjak Pernerstorfer obsojajoč postopanje vlade o Luegrovi stvari ter veli, da čeprav ni politički prijatelj dra. Luegerja, vendar ga mora zagovarjati s stališča pravice. Navedši, da je knez Lichtenstein razvil v svojem govoru veliko okretnost, a z druge strani se je slišalo, da grof Badeni ni govoril resnice, izjavlja: Jaz nisem ministerski predsednik, pa tudi grof ne, ali jaz si ne pustim reči kaj takega v nikaki družbi, ampak ustanem in povem kaka je reč, a grof Badeni molči. Temu možu pa je izrekla zaupanje liberalna stranka. — Moravski Čeh Veber je rekel: Prvo delo najnovejše vladne tragedije je dovršeno; ljudstvo je ogorčeno na tem delu. Krščanski socialisti so pričeli z Bogom, prirejali so

pobožnosti, da jim Gospod Bog pride v pomoč; in pomagal jim je. Ali najnovejša avstrijska previdnost v popolnoma novi ministerski uniformi je posegla v vladno delovanje našega starega Boga. Dunaj ne sme biti krščanski, ampak mora biti židovski. Kak obrat po volji ministerskega predsednika! O tempora, o mores! Bili so časi, ko je plemenit Poljak hitel na Dunaj na pomoč kristijanom, ki so bili v stiski. Na koncu toli slavljenege naprednege stoletja prišel je zopet na Dunaj plemenit, importiran — rekel bi avstrijski Crispi, a ne v to, da bi pomagal stiskam krščanom, ampak povzdigovanim, prevzeim židom. Zvonik sv. Stefana pa vendar ni še sinagoga. Vlada naj stori kar hoče; naj le poseže po židih, mi posežemo pa po Bogu in našem ljubljenu cesarju. Posl. dr. Lueger je spregovoril: Oglasil sem se za besedo le za to, da popravim nekatere trditve ministerskega predsednika. Bojni govor pride vsekako se le potem, ko bode ravno določena vojska. Ministerski predsednik je trdil, da mi od strani namestnika nižjeavstrijskega niso bili stavljeni nikaki pogoji. Grof Kielmassegg se je nastopno izjavil meni nasproti: da ali takoj položim svoj državnozbornski mandat, ali se obvežem, da položim istega takoj ko bodem potrjen; da se nadalje obvežem, da ne bodem nikdar več kandidoval za državni zbor, dokler bodem župan mesta dunajskega. V tretje, da se obvežem, da ne vsprejem izvolitve, če bi me kateri volilni okraj iz lastnega nagiba, ne da bi kandidoval sam, izvolil v državni zbor. To so pogoji njegove ekscelence grofa Kielmassegga. Te pogoje prijavil sem tudi grofu Badeniju in sem toliko odkritosrčen, da povem, da je rekel grof Badeni, da mu ni do teh pogojev in da ne gleda na to. Čudno pa je, da je grof Kielmassegg tudi pri drugem pogovoru vstrajal pri teh pogojih. Povedal sem, kar je čisto naravno, grofu Kielmasseggu, da nisem v stanu izjaviti se takoj, ampak da ima stranka odločiti o tem. To, kar sem sedaj povedal tu, povedal sem svoji stranki od besede do besede. Pred vsem moram še povedati, da je grofa Kielmassegga proti koncu menda vest pekla, kajti ko sem mu rekel: „V obliki pogojev ni niti možno govoriti o tem“, je menil dobrohoteče: „No, pa ne govorite ničesar o pogojih, storite, kakor da bi sami hoteli tako“. Jaz sem prijavil te pogoje stranki in stranka je soglasno zavrgla te pogoje. Jaz za svojo osebo pripoznavam, da župan dunajski, ako je zajedno poslanec, je mnogokrat zadržan priti tu sem. Ali pravim: To treba prepustiti meni in mojim volilcem, toda takih stvari ni smeti staviti kot pogoje. To je zgodovina mojega pogovora z grofom Kielmasseggom. Kar se dostaje mojega pogovora v grofom Badenijem, povedal sem le jeden del, kojega je omenil sam, drugi del je bil zaupem, o tem ne govorim. Sedaj pa mi dovolite, da se dotaknem drugoga, proti meni osebno obrnena napada, ki me je globoko užalil. Njegova ekscelence grof Badeni je izjavil: iz prizanašanja do nekega člana te zbornice noče povedati gotovih stvari. Pozivljam njegovo ekscelenco gospoda ministerskega predsednika grofa Badenija, da pove zbornici brez prizanašanja moji osebi, kar ve o meni in kar ga je nagnilo, da je predložil Njegovemu Veličanstvu cesarju, da me ne potrdi. Dolžan je to moji časti, in odkrito v obraz mu bodi povedano, tudi njegovi časti. Zahtevam to tudi kot člen te zbornice, ker nijeden člen te zbornice ne more in ne sme dopustiti, da bi ga težilo kakorsibodi tako razžaljenje s strani katerega ministrov. Ministerski predsednik je govoril o nepoklicanih rokah, kojim ni smeti zaupati uprave Dunaja. Pozivljam s tem grofa Badenija, naj le povpraša o moji upravi mesta dunajskega v lastnosti kot podžupan, da-li nisem vsikdar bil nepristranski, da-li nisem pri vodstvu poslov spolnjeval državnih temeljnih zakonov do zadnje pičice, da-li sem zakrivil kako nezakonitost, da-li sem kdaj zatajil načela objektivnosti. Pozivljam ga javno, naj mi dokaže kak tak slučaj, toda ne najde nijednega — potem mu za vsak tak slučaj navedem na stotine slučajev, ko so drugi župani mesta dunajskega kršili zakon in objektivnost na način, ki je moral vzbuditi

ogorčenost. Od strani ministerskega predsedništva naj se ne sodi na tak način o možu, ki je vse svoje življenje spolnjeval zakone, ki se je trudil, naj je bil postavljen od katerikoli strani na koje mesto, da izpolni to mesto povsem in popolnoma. In sedaj, gospoda ministri, vi ste toli ponosni na svojo uradno prisego. Verujem tudi, da ne poveste nikomur. Toda zapisnik o dotični seji ministerskega sveta se nahaja v rokah socijalno-demokratske stranke.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Sodna razprava proti vseučilišnikom v Zagrebu je dognana z obsodbo 50 in oproščanjem le 4. Obsojeni so na 6, 5, 4, 3 in 2 meseca zopora radi prestopka proti določilom zakona. Ves tek razprave je bil buren. Dijakom ni bilo dovoljeno zagovornišvo, a tudi njih zagovornikom se je godila enaka. Protestovanje je bilo splošno, ter je dalo povod predsedništvu sodišča, da je obsodilo že disciplinarnim potom nekatere dijake na večdnevni zapor in slednjic so bili odstranjeni vsi obdolženci iz dvorane. Zagovorniki so bili tudi obsojeni deloma na globo, a deloma so dobili ukor, ker so se potegovali za svoje branjence. Ta razprava je dokazala očitno, da se je hotelo pokazati na vsak način moč vladnega sistema, kateri je našel privržencev tudi v vrsti nezavisnih(?) sodnikov na Hrvaškem. Razprava je pa pokazala vzgledno vzajemnost vseh obdolžencev, kateri so izjavili soglasno svoje sodelovanje pri sežiganju madjarske zastave, a se niso izgovarjali drug na drugega. Dijaki so res obsojeni, a jih ni obsodil hrvaški narod, marveč današnji vladni sistem. Teh 50 že obsojenih vseučilišnikov pričakuje še druga kazen, to je ona po vseučilišnem poslovniku. Kakošna bode, to si moramo misliti. 16 vseučilišnikov je že izgnanih ne le iz vseučilišča nego tudi deloma iz Zagreba. Za te žrtve mladeniškega rodoljubja so poskrbeli že nekateri krogi v domovini in tudi zunaj nje. Bratje Čehi so obljubili vzdrževati 12 vseučilišnikov na svoje stroške, nekateri premožnejši rodoljubi tudi po jednega ali dva. Kakor pišejo, vladika Strossmayer je podaril v podporo 3000 gld. Ako pomislimo, da so zgubili ustanove vsi vseučilišniki brez razločka, tedaj more biti jasna vsem razumnikom huda kazen, katera je doletela vrlo hrvaško mladino.

Dalmacija. — Srbski pesnik, Ivan Sundečić iz Kotora, priobčil je v zadnji številki časopisa „Srpski Glas“ pesem v čast dr. Jenkovi soprogi, gosp. Tereziji v Ljubljani. To pesem je pesnik zložil v spomin na to, ker je upisala imenovana gospa svojo hčerko v zavod carice Marije v Cetinju ter jo je tam spoznal kot vrlo Slovanko. — Isti list javlja, da je v Vrliki prestopilo na grško-katoliško vero (unijatsko) 12 hišnih pravoslavni gospodarske. — V Zadru je umrl obrtnik Romano Vlahov, izdelovalec znane grenčice „Vlahov“, katera se je zelo prikupila ljudstvu. — Na otoku in v istoimenovanem trgu Pagu ustanovila je vlada nemško ljudsko šolo, katero obiskuje 36 učencev (otrok in odraslih). Imenovana sta tudi dva učitelja.

Češka. — O priliki pomilošenja raznih obsojenih oseb za izjemnega stanja v Pragi je bil izpuščen iz zopora tudi Čížek, bivši tajnik mladočeškega kluba. Ker pa je ta pred sodnijo marsikaj ovadil, ogibali so se ga vsi društveni krogi pražki, zapustili so ga prijatelji in znanci, ni mogel dobiti nikake službe, in kar ga je takó potrdilo, da se je ustrelil. Pri pogrebu so se vršile velike demonstracije. Bilo je do 10.000 ljudstva. Za rakvo je stopala gospa, ki je nesla na vzglavniku okove z verigami. Zaprli so tudi več oseb. — Staročeška stranka je izdala proglas, v katerem naznanja, da je prepustila mladočeški popolno oblast, a obljubila je isti svojo podporo, ako uvidi, da bode tega vredna. — V kmečkih občinah je izvoljeno doslej 79 poslancev, to je 46 Mladočehov, 27 nemških liberalcev, 2 pristaša češke ljudske stranke, 1 Staročeh, 2 nemška narodnjaka in 1 nemški krščanski socialist. V mestih je izvoljeno 40 Čeških (38 Mladočehov, 1 Staročeh in 1 omadinec) ter 32 Nemcev (vseh pol. barv).

Galicija. — Občni shod Malorusov, določen za dan 15. nov., da bi protestovali proti nezakonitostim ob deželnozborskih volitvah, je vlada prepovedala, in to radi tega, češ, da bi pomenjalo zborovanje hujskanje proti gosposkam in vladnim organom in posamičnim slojem. Novi namestnik, knez Sanguszko, je deputaciji povedal, da prepoved shoda se je izvršila z njegovo voljo, in da ostane pri tem.

Srbija. — Kakšno gnotno stanje je danes v Srbiji in kakšno je bilo pred 25. leti, nam pove naslednji odstavek iz belgrajškega dopisa v zagrebških „Nar. Nov.“ z dne 18. t. m. Potem, ko je dopisnik razložil vse uzroke današnjega slabega finančnega stanja v Srbiji, navaja kot „kuriozum“ sledeče: Leta 1870. javil je blagajniški načelnik kragujevečkega okraja s posebnim dopisom ministru financ, da se nahaja v njegovi blagajni gotovine v zlatu 40.000 dukatov (cekinov) in 20.000 dukatov v srebru. Ker pa je zgradba načelnštva zelo slaba in vsled tega je v nevarnosti blagajna z denarjem vred, prosi za ministerski odlok, naj se prepelje vsaj zlati denar v glavno blagajno finančnega ministerstva. Minister je na to odgovoril: „Ker so, kolikor glavne, tolikor vse druge ministerske blagajne prepolne denarja, in ni upanja, da bodo kmalu prazne, to se naznanja blagajniškemu načelniku v kragujevečkem okraju, da se ne more izpolniti njegova želja; mesto tega se mu pa nalaga, naj v boljšo varnost denarja vzame še jednega stražarja in plača iz svoje blagajne“. Da bi bili bolj varni, so izplačevali blagajniki uradnikom plačo vedno tri mesece naprej. Tako je bilo pred 25. leti, a danes srbski uradnik ne prijema plačila niti tri mesece pozneje.

Bolgarija. — Bolgarski narod je dobil zopet jednega prestolonaslednika več, ali bolje: koburžanova soproga je povila sina, katerega bodo krstili za Cirila preslavskega, po imenu drugega prestolnega mesta Bolgarije. — Bolgarsko ministerstvo za uk in bogočastje je naprosilo upravitelja hrvaškega gledališča v Zagrebu, naj bi vzelo v glediščno zvezo mladega bolgarskega gledišnega igralca Zlatareva kot prostovoljca. Umevno je, da se je izjavil g. upravitelj pripravnim, izpolniti to željo bolgarskega ministerstva. — Sobranje bo baje razpravljalo o poročilu preiskovalnega odbora o Stambolovem vladarstvu.

Črnagora. — Namesto ruskih častnikov nameščeni so pri črnogorski stalni vojski, kot taki sami domačini. — Kot avstrijski poslanik v Cetinje pride baje dr. Aleksander Musolin de Gomirje iz Zagreba. — Leta 1896. bodo proslavljali v Črnigori 200-letnico vladanja sedanje kneževske rodovine Petrovič-Njegušev. Vlada sama priredi vse potrebno v proslavo.

Rusija. — Ruska carica je povila hčer, katero so krstili za veliko kneginjo Olgo. — Prišejo, da bo ruski car kumoval bolgarskemu novemu prestolnasledniku, ker je to baje želja kneza Ferdinanda. Ruski časopis „Vjestnik financov, promišljenosti i trgovli“ so priobčeni uradni podatki o ruskem proračunu l. 1894. Dohodki (redni) so bili proračunjeni na 1.004.823.277 rubljev, v resnici se je dobilo pa 1.153.785.812 r. Stroški (redni) so znašali 991.197.437 rubljev, ostalo je torej v blagajni konec leta 162.588.375 rubljev; ako se od te svote odšteje primanjkljaj izrednega proračuna od 85.044.51 rubljev, pokaže se resnični višek 77.573.254 rubljev. Dne 1. januarja je bilo gotovine v drž. blagajni ruski 352.110.241 rubljev, torej znesek, s katerim država ne more priti v zadrego v slučaju potrebe.

Župan breginjski Kadenaro

pred porotniki.

(Nadaljevanje in konec).

(Konečni govor predsednikov).

Že l. 1892. je nastal med breginjškimi občinarji sum, da Kadenaro ne upravlja poštno občinske stvari, ker se je zvedelo, da

ne vpisuje med občinske dohodke vsega denarja, kateri je prejel za prodana drva. Pa tudi Ložani in Robediščani so začeli sumiti o poštnem gospodarstvu Kadenarovem, ko so izvedeli v neki seji l. 1893., da si je izposodil Kadenaro že l. 1886. za občino 200 gld. pri Jož. Česornji, čeprav je vedno zagotavljal, da občinski dohodki zadoščajo za pokritje vseh stroškov. Enako je zagotavljal tudi Breginjcem. Vse priče so potrdile, da obč. starašine so večkrat prigovarjali K., naj bi raje povišali obč. doklade, ako dohodki ne zadoščajo za pokritje vseh stroškov. — Tekom obravnave se je pokazalo, da je bil K. osamljen v trditvi, da so bile obč. doklade premajhne in da jih je hotel on povišati, starašine pa ne. — Ali občina ima še druge vire dohodkov, n. pr. gozde, ukupnine neobčinarjev v občino itd. — Prvi sum je napravil obč. možé pozorne. K. že več časa ne plačuje davkov; šli so k davkarji v Tolmin, kjer so doznali v svoje veliko začudenje, da je županija dolžna nad 1400 gld. le na davkih, dasi je K. vedno zagotavljal, da so davki plačani. Od davkarije so šli naravnost k glavarstvu, kjer so prosili pomoči. Da so se možé takoj oglasili, je razumljivo, kajti davkarija bi lahko zarubila občinsko premoženje. — Zagovornik vam je prečital oni zapisnik pri glavarstvu, ni pa prečital dopisa c. kr. okr. glavarstva v Tolminu tamošnjemu c. kr. okr. sodišču, s katerim je ovadilo Kadenaro; od istega dne je K. v kazenski pravdi.

Breginjški starašine so šli potem h Kadenaru. pregledali površno račune, in takoj so našli nekaj „pomot“ na škodo občini. Zató so preiskovali natančneje; za podlago so vzeli račun l. 1892. Ta je pokazal, da K. je bil dolžan konec leta občini 161 gld., kar je priznal sam tudi v preiskavi in pri sedanji obravnavi.

Račun l. 1893. ni bil še napravljen; naredili so ga obč. možé skupno s K. Med dohodke so sprejeli naprej onih 161 gld. kot preostanek l. 1892., potem pa ostale dohodke, vse po napovedi K. samega. Takó so našli, da K. je imel v l. 1893. dohodkov 1092 gld. 61 kr. — Potem so naredili račun stroškov, zopet po napovedih K. samega; dobili so znesek 325 gld. 12½ kr. — Ta račun je K. podpisal, je torej za nas edino pravi, saj drugega tudi ni. — Preostanka se je pokazalo 667 gld., a teh v blagajni ni bilo; Kadenaro je napravil torej poravnavo, s katero se je zavezal, kakor smo videli, kakó da hoče poravnati svoje dolžnosti do občine. Ali pri tej priliki je dobil dovoljenje, naj poterja še vse zaostale doklade na davkih in druge občinske doklade.

Ali K. je pri sedanji obravnavi odklanjal ta račun, česar ni storil nikdar prej tekom dolgotrajne uvodne preiskave. On je odklonil naslednje točke v dohodkih:

1. 129 gld. 12 kr., t. j. znesek primanjkljaja, ki so ga konstatovali občinski zastopniki pri površnem pregledovanju računov.
2. 13 gld. 71 kr. od poljskih glob;
3. znesek 17 gld. 60 kr., katerega bajé še ni potegnil od Jožefa Kramarja;
4. istotako znesek 31 gld. od Antona Gašparuta;

5. od daca na vinu in mesu da je prejel samo 25 gld., a ne 35;
6. je zmanjšal potegnjeni znesek za les od Alojzija Joršeta od gld. 265.86 na gld. 255.86.

Ako se te točke soštejejo, se dobi znesek gld. 211.43.

Ako se tedaj ta vkupni znesek odbije od vseh gori navedenih dohodkov v svoti gld. 1092.61, ostane še vedno, kakor priznava sam Kadenaro, koncem l. 1893. čisti dohodek gld. 881.18.

A Kadenaru se je zdelo umestno pridjati pri obravnavi stroškom v znesku gld. 325.12½ še sledeče:

Podpora revežu Meniču . . .	gld. 27.54
Plača župniku Kranjcu . . .	20.—
Plačilo dolga Ani Špolad . . .	107.—
	gld. 479.66½

Vsi stroški bi znašali torej 479 gld. 66½ kr., ako se ta znesek odbije od dohodkov gld. 881.18, preostaja prebitek v znesku gld. 410.41½.

Tedaj koncem leta 1893. po priznavanju Kadenara samega bi bilo moralo nahajati se v občinski blagajni znesek gld. 410·41¹/₂. A mesto tega je blagajna bila prazna.

Ta svota pa niso le občinske doklade, marveč sploh preostanek vseh obč. dohodkov. Takó stoji tudi v prvem glavnem upr. šanju, na katero vam bo odgovoriti; ne misliti torej le na obč. doklade.

Ko so pa starašine pregledovali še druge račune, strmeli so, kajti dobivali so pretirane stroške, take stroške, za katere nikdo ni vedel, krive pobotnice, — med dohodki pa niso ugedali raznih znanih jim zneskov. Še le na to so prišli na dan novi grehi, katere je sprejelo drž. pravdnštvo v svojo obtožnico. Ti so:

1. Starašina Jozef Rakar ni dobil 2 gld. za odškodnino potij k sejam, dasi je bil ta znesek v računu in priložena pobotnica. Rakar sam je zanikal, da bi bil prejel 2 gld., a pobotnico je označil kot ponarejeno. Takó so povedale tudi druge priče, ki so sicer še dostavile, da je Rakar prejel od K. ta 2 gld., ko so pri pregledovanju našli ta znesek med stroški.

2. Rosič in Školc sta plačala svoj dolg za „pregrajalce“, prvi 30, drugi 50 gld., a K. teh zneskov ni postavil v račun. (Razlaga obširneje znano nam zgodbo o novem zvonu iz l. 1873.) Ostala sta dva dolžnika, Rosič in Školc: njiju dolga sta bila vedno v obč. računih, enako obresti vsako leto. Ali ko sta l. 1889. plačala dolg, je ta izginil iz računa brez sledu. K. pravi, da je postavil ta dva zneska v račun o zvonu. To je njegov edini zagovor. Ali tega računa ni nikjer. Ako bi bil ta račun v obč. pisarni, kakor trdi, bi ga gotovo našli, kakor so našli druge. — A zvon je bil plačan že leta 75. Kadenaro sam je povedal ta čas Borjančič-u, da zvon je plačan, in da še preostaja denarja. Tudi Andr. Tonkli priča, da zvon je bil že tedaj plačan.

3. V računu 1888. ni vpisanih 13·19 gld. dohodkov na užitnino. Tu imam K. račun, ki kaže, da je prejel 27·80 gld. užitnine, v račun je pa postavil le 14·61 gld. — K. se opravičuje, da je postavil ostanek v račun l. 1889. Tu imam ta račun, ali v njem ni nikakega preneska na račun užitnine. On pravi, da je omenjeni znesek skupaj z ostalimi dokladami. Vedeti treba, da užitnina ima svojo rubriko, druge doklade zopet svojo; tudi K. je vedno posebe računal.

4. Poleti 1891. je prodal K. Alojzu Joršetu 200 seznov drv po 5·50, torej za 1100 gld. Jorše je izjavil, da je dal neko svoto že kot zadatje, malo po sprejemu drv pa ostanek, — vsekakor pa predno je preteklo leto. Plačal je torej ves znesek najdalje v poletju 1892., a on je postavil v račun le 844 gld. 14 kr. — K. je povedal preisk. sodniku, da je res prejel ves znesek v l. 1892., a ni se znal opravičiti, zakaj ni postavil vseh 1100 gld. v račun. Še le zdaj pri obravnavi, popravljaje to kakor vse svoje zagovore je trdil, da je Jorše plačal še le l. 1893., kar je pa Jorše naravnost izključil. — K. se izgovarja, da ostanek je v računu l. 1893. Ali ta račun so delali starašine, on pa je priznal manjkajoči znesek, ko je bila sila. Ako bi ga občinarji ne bili ovadili in prisilili na tak način, sodite vi, ali bi občina dobila nazaj 255 gld. 86 kr.

5. Dalje imamo pobotnico župnika Kranjca. Občina je bila dolžna cerkvi 50 gld.; obresti po 6% so znašale torej 3 gld. Župnik Kranjec je napravil pobotnico za 3 gld., a Kad. je prenapredil 3 v 6. — K. je to tajil, ali župnik K. je to potrdil. — Treba si zapomniti tudi to okoliščino: Po tisti pogodbi so starašini prepustili Kad. vse račune in spise, kakor je imel poprej. Ko je došel preisk. sodnik v Breginj in je odvezel vse spise, ni bilo med njimi liste pobotnice. — Kad. jo je uničil, kar je pozneje tudi sam priznal.

6. Kad. je dobil od okr. sodišča v Tolminu 64 gld. sodnih glob, katerih ni vpisal med dohodke; o njih ni dal nikakega,

računa. Okrožnica deželnega odbora nas je poučila, da tako početje je nepravilno; ona nam pové, da take globe je treba vpisati med dohodke, a v obč. pisarni da treba imeti razkaz ubožcev, katerim se je kaj dalo. — K. je trdil, da je te globe tudi razdelil; pozval je k obravnavi priče, ki so dognale, da je razdal okoli 25 gld. — Drž. pravdnštvo je na to znižalo toženo svoto za ta znesek.

Enaka je z zneskom 13·71 gld. za poljske globe. — V preiskavi je K. izjavil, da je na nje pozabil, a hotel jih je vpisati v račun l. 1893. Te globe je prejel v l. 1889. do 1892. — Še le zdaj pri obravnavi je prišel na dan s trditvijo, da je dal pol čuvajem pol pa ubožcem.

Na to preide na davčno občino Logje-Robedišče.

Tudi L. in R. so začeli sumiti o postenem obč. gospodarstvu K. Pregledali so račune in našli razložka 778 gld.; naredili so pogodbo, a K. je pozneje to svoto tudi plačal. — Preiskava je prinesla pa tudi tu novih grehov na dan, namreč, da med dohodki ni bilo vsega, med stroški pa taki zneski, katerih nikdar ni plačal.

1. V pravdi za svet „pred celom“ med Ložani in Modrijančičem v Sedlu so L. sami skladali denar za pravdne stroške. Lazar je dal v ta namen 50 gld. K., Baloh pa 60 gld. naravnost Modrijančiču. Dasi so torej Ložani dali 110 gld. za pravdne stroške, vendar je postavil v račun davčne obč. L. in R. 130 gld., katere je dal odvetnikoma dr. Mianiju in dr. Pitamicu za isto pravdo. — K. je priznal v preiskavi vse to in hotel tudi denar vrniti. Opozorjam še gg. porotnike, da je K. vzdihnil preiskov. sodniku: Žalibog, res je, da sem večkrat porabljal obč. denar za se.

2. Dalje imamo tu 29 gld. za poti Andreju Balohu. — Ali Baloh odločno zanika ta znesek in pravi, da je prejel za dve leti skupaj 41 gld. 35 kr., vsled česar je prvi znesek izključen. — Pri obravnavi je K. govoril tudi o neki poti v Videm zastran zaprtega čuvaja; bili so pri dr. Schiaviju itd. Vse to je res! Ali v istem računu je za iste namene še pobotnica za 38 gld. Ker K. trdi, da je plačal on neke stroške, je drž. pravd. izpustilo iz obtožbe znesek 38 gld. in se omejilo le na 29 gld. Sicer so priče vse dognale. Dokazano je, da troški za poti l. 1889. in 1890. za Andr. Baloha so obseženi v znesku 41 gld., zaračunjenih za leto 1890., ker so se računi za leto 1889. in 1890. napravili vkupno, in Baloh ni prejel 29 gld., navedenih v inkriminovani pobotnici.

3. K. je jemat za občino posojila brez dovoljenja starašinstva. Takó je vzel pri Cenčiču 200 gld. Ta denar je bil mladoletnega dediča Antona Cenčiča. Obrestij od tega posojila ni plačeval, dasi jih je točno beležil v obč. računih. Takó ima n. pr. v rač. l. 1889. za obrestij 16 gld., katerih pa Cenčič ni prejel. — V preiskavi je K. izjavil, da je poslal Cenčiču meseca februarja 1894. obrestij za 3 leta v znesku 48 gld. — A kaj pravi zdaj? Pravi: da varuh C. ga je pooblastil, naj si le pridrži obrestij toliko časa, da bo dedič polnoleten; takrat mu plača glavnico in obrestij. — Ali tudi ta izgovor se mu ni posrečil. Dedič je izjavil, da je več ko 20 krat silil K., naj plača vsaj obrestij a brez uspeha. Plačal je še le potem, ko je prišel iz zapora.

4. V rač. za l. 1890. je znesek 6·07 gld. za Ant. Gašparuta, a ta je izjavil, da denarja ni prejel, pobotnica pa da je ponarejena. — Pri obravnavi je dejal, da je dal ta denar Gašparutu za obleko ubožcu Rošiču. Ali G. je povedal, da je obleka veljala največ 4 gld., a ti so že v drugi pobotnici za 15 gld. — V preiskavi je pa K. dejal, da je res pobotnico sam spisal in podpisal, ker G. ne zna pisati, a denar da mu je dal „za neko pijaco“.

5. L. 1890. je med stroški gld. 13·80 bolniških stroškov za Trlikarja, v l. 1891. pa zopet isti znesek. — Tu sta dva dopisa okraj. glavarstva za isto osebo, za enak znesek, datum je pa le za 11 dnij narazen; po pomoti je glavarstvo dvakrat potrdilo prejem istega zneska. — Kadenaro je izkoristil pomoto glavarstva in zaračunal ob-

čini dvakrat isti trošek, in priložil računom ona dopisa glavarstva. Kadenaro trdi še dandanes, da je dvakrat plačal glavarstvu v Tolminu rečeni znesek. Zdaj pa sodite vi gg. porotniki, ali bi en Kadenaro dvakrat plačal isti znesek za isto osebo, na podlagi dveh dopisov, ki sta narazen le za 11 dnij? — Ali tu je še nekaj drugega! Trlikar je premožen in je iste stroške občini vrnil; on živi še, je bil tu zaslišan in imá dotično pobotnico župana K., a tega plačila Kad. ni zapisal med dohodke. Zapisal je 13·80 gld. dvakrat med stroške, a nobenkrat med dohodke. Sodite vi, ali je vse to le „pomota“.

6. L. 1891. je kupil Kosmačin drv za 1601 gld. Te je K. zapisal v dohodke. Prejel je pa po županu Volariču in Balohu 5 gld. 50 kr. za odpadke, katerih ni vpisal med dohodke. — Tega edino ni tajil tekem cele obravnave, a opravičeval se je, da je pozabil na ta znesek. Sodite Vi o tem.

7. Davčna obč. L. in R. je imela pri davkarji v Tolminu za 408·59 gld. depozitov. Brez vednosti občinarjev je napravil K. prošnjo na okr. sodišče, da mu dovoli, potegniti jih. Ko je delal proračun za l. 1892., je imel sodni pritrdilni odlok že v rokah, a tega zneska ni postavil v proračun. — V decembru 1892. l. je prejel depozite in plačal z njimi zastane davke. Par mesec pozneje je podal račune za l. 1892., in evo: notri je imel zapisane med stroški plačane davke, med dohodki pa ni bilo zneska 408·59 gld. za prejete depozite. On se izgovarja, da je pozabil, vpisati prejete depozite med dohodke. Vi ste gospodarji, da sodite po svojem prepričanju, ali je to mogoče verovati — Dostavljam še, da je priznal še le v skrajni sili, da je sprejel ta znesek pri davkarji.

Zagovornik je zanikal veljavo obeh poravnav, češ, kar je razložkov med občino in K., to določiti bo naloga civilnega sodnika. — Zatožba se ne more ozirati na tak ugovor; tu gre za to, da v obč. blagajni je moral biti denar, a ga ni bilo. Žatožba torej meri na to, da si ga je pridržal K. v svoji lastnosti kot župan po vsem tem, kar ste slišali, vsaj toliko obč. denarja, da presega svoto 100 gld.

Zagovornik je odklonil tudi račun za l. 1893., češ, da ni bil sestavljen v zmislu obč. reda, ni bil razgrnjen 14 dnij na ogled, ne potrjen v star. seji in predložen deželnemu odboru v pregled. — Tako postopanje je pravilno, kedar je vse v redu; v našem slučaju imamo izjemo, da je bil župan obdolžen goljufij, a račun so naredili drugi po napovedih samega K. Drž. pravd. ne more gledati na obč. red, ko so dokazane take pomanjkljivosti, ki spadajo v področje kazenskega sodnika.

Zagovornik je trdil, da K. ni oškodoval nikogar, da je vso škodo vrnil, in da zato se ne more proti njemu postopati. To ni res, gosp. porotniki. K. je do sedaj plačal občini breginjski samo 235 gld., a zneski, radi kojih je obtožen, znašajo nad 400 gld.

K. se je obvezal s pogodbo 5./2. 1894. povrniti vse davke do l. 1894. in plačati cerkvi dolg 50 gld. in dolg proti Miscoriju 100 gld.

Tukaj pa pri obravnavi je izjavil K., da ne plača teh 150 gld., a glede davkov ste čuli, kaj je učinil. Povabil je dva občinska zastopnika, l. Borjančiča in nekega drugega, ki ne zna ni čitati ni pisati.

Pripeljal ju je k odvetniku in potem k notarju in tukaj skrpal je z njima novo pogodbo, vsled koje se on obvezuje le tedaj plačati občinske davke, ako vsled novega računa se izkaže pri deželnem odboru, da je v resnici dolžan. Siromak Borjančič Vam je tu izjavil, da je z ono pogodbo mislil, poboljšati stališče občine breginjske; a to ni res, gospodje, ker v prvi pogodbi je bila terjatev občine likvidna, a v novi je postala nelikvidna.

Tedaj, gospodje, K. ne samo ni vrnil skode, ampak izjavil je, da je ne misli vrniti.

d. 6·07 gld. na imé Andr. Gašparuta 12 da. (Potrjeno soglasno).

Kar se dostaja denarja od glob, razdeljenega mej ubožce, ne stoji vse tako, kakor je trdil gospod zagovornik, kajti to ni dokazano zadostno; ker jih ni zapisal mej dohodke, starašine niso mogle nadzorovati. Zagovornik je rekel, da je Kadenaro čital račune starašinam, kateri so je tudi odobrili. Vi, gospodje porotniki, ste slišali tukaj starašine kot priče in morete soditi, ako so bili sposobni razumeti vse ono, kar jim je bilo prečitano po Kadenaru.

Zagovornik je dal prečitati pri obravnavi račune breginjske za l. 1884., 85., 86. in 87. in Vas opozoril na sklep računa l. 85., trdeč, da račun je bil sklenjen z ostankom na korist Kad. v znesku gld. 677 7/2. To je res, ali gosp. porotniki! Zagovornik Vam ni povedal, da v rubriki računa istega leta „ostanki prejšnjega leta“ je K. svojevóljno zabeležil na svojo korist znesek gld. 730. — Ta znesek se ne nahaja v računu prejšnjega l. 1884. Iz tega se razvidi, da K. je v svojem računu l. 1885. v svojo korist zaračunal brez nikake pravice znesek 730 gld., in da zastopniki občinski so mu to slepo odobrili, tako, da mesto da bi on ostal dolžan koncem l. 1885. mali znesek, postal je nakrat upnik 677 gld. 7 1/2. Ne smem pa zatajiti, da v račun naslednjega l. 1886. je K. svojevóljno izpustil to svoto iz računa, ker je vedel, da mu ne tiče. Tedaj K. ni ničesar izgubil, a mogoče je, da K. je hotel ogoljufati občino za oni znesek, a se potem skesal.

Prehajaje k drugemu činu obtožnice tolmači porotnikom vse izkaze prič proti in za Kadenaro v stvari Gašparuta ter Rustija in s tolmačenjem pobija zagovornikove obrambene razloge. (Vse to nam je znano, zato skrečimo ta del.) Govoré o tretjem činu obtožnice, to je o navidezni pogodbi mej Filipičem in Kadenarom, navaja zopet vse priče in prečitane zapisnike proti Kadenaru, kakor tudi dva za Kadenaro, ter prepušča v stvari razsodbo porotnikom. Naglašja slabo informacijo c. kr. okrajnega glavarstva o Kadenarovi osebi, kakor tudi spričevala županov tolminskih županstev, na kar je pretrgal sejo za nekoliko minut. Povrnivši se, tolmačil je porotnikom vsa glavna in podrejena uprašanja ter odnose paragrafe kaz. zak., na katere se je sklicevala obtožnica. Spomnivši porotnikom svetost prisege, jih pokliče, naj se potegnejo v svojo sobo in tam se enkrat pregledajo vse spise, ako se jim potrebno zdi, ter naj izrečejo svoj rek po najboljšem svojem prepričanju.

* * *

Porotniki so se posvetovali do 3 1/2 pop., torej vsega skupaj nad 3 ure. Samo za neko malenkost so poklicali predsednika za pojasnilo; ž njim je šel, kakor je predpisano, še drž. pravdnik, zagovornik in zapisnikar. Z obraza zagovornikovega je spoznalo občinstvo, da se K. slabo godi; dr. T. je obsedel na svojem mestu in prelistoval kazenski zakonik..... Slabo znamenje!

Porotniki pridejo. Načelnik Mihael pl. Batistič iz Solkana je naznanil ta-le uspeh dolgotrajnega posvetovanja:

I. glavno uprašenje, ali si je K. pridržal obč. denarja nad 100 gld. — 10 da 2 ne. (Potrjeno).

Podrejena uprašenja: Ali si je pridržal:

a. Rakarjeva 2 gld.? 6 da 6 ne (Padlo).

b. Ali si je pridržal 30 gld. Rosičevih in 50 gld. Školcevih? 8 da 4 ne. (Potrjeno).

c. 13 gld. 19 kr. na užitnini? 6 da 6 ne. (Padlo).

d. 255 86 gld. za Joršetu prodana drva 7 da 5 ne (Padlo).

e) 3 gld. pri pobotnici župnika Kranjca 12 da. (Potrjeno soglasno).

f. 39 89 gld. sodnih glob 5 da 7 ne (Padlo).

g. 13 71 gld. poljskih glob 8 da 4 ne. (Potrjeno).

Za davčno obč. Logje in Robedišče.

a. 110 gld. v pravdi za svet „pod čelom“ 10 da 2 ne. (Potrjeno).

b. 29 gld. potnih stroškov, vpisanih na ime Andr. Baloha, 8 da 4 ne. (Potrjeno).

c. 16 gld. obrestij za Jož. Čenčiča 11 da 1 ne. (Potrjeno).

e. 27 60 gld. za Trlikarja 12 da. (Potrjeno soglasno).

f. 5 50 gld. za odpadke 12 ne.

g. 408 gld. za prejete depozite 10 da 2 ne. (Potrjeno).

II. glavno uprašenje se je delilo v dve:

a. Ali si je K. pridržal prvih 400 gld., katere je plačal Rustja za mladoletne Gašparut? 10 da 2 ne. (Potrjeno).

b. Ali si je pridržal pozneje danih 360 gld.? — Porotniki so to svoto popravili v 230 gld., po trditvi samega K., a potrdili uprašenje z — 12 da.

III. glavno uprašenje se tiče dozdevne kupoprodajne pogodbe s Filipičem. Porotniki so odgovorili s 7 da 5 ne. — Padlo je torej z 1 glasom (kajti za obsodbo mora biti 2/3 glasov, t. j. osem).

Potem sta govorila še na kratko drž. pravdnik, ki je zahteval ostro kazen, zagovornik pa najmilejšo, naštevaje olajšujoče okoliščine: vedno lepo vedenje, nedolžna rodina, povrnjena škoda, pridržuje si vsa pravna sredstva; dr. Triller je zahteval povrnitev občini vseh onih zneskov, katere so porotniki potrdili. — Sodni dvor je odšel v posvetovalnico ob 3.35, a vrnil se je ob 4 1/2 ter proglasil razsodbo:

Matevž Kadenaro se obsodi vsled pravoreka porotnikov, po katerem je potrjeno opetovano uradno in navadno poneverjenje, na 3 leta težke ječe z enim postom vsakih 6 mesecev.

Dr. N. Tonkli naznani takoj pritožbo ničnosti in prosi potrebne prepise.

S tem je končala obravnava, ki je trpela 8 polnih dnij. O znamenitosti te pravde govorimo na drugih mestih in — bomo še govorili.

Opozarjajo se čitatelji na deželi na oglas trgovine v **Stolni ulici št. 13 v Gorici**. Ker trgovec govori slovenski, postrežela rada v slovenščini, radi tega ni potrebna Slovincem ne furlanščina, pa tudi italijanščina ne.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjizice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Anton Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska briska, istrijska vsake vrste po najnižji ceni posebno na debelo. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene. Razpošilja družinam na deželo ali v druge kraje v sodčehih od 56 litrov naprej.

ANDREJ JAKIL, tovarna kož v Rupi pošta Miren in zaloga usnja v Gorici, na trgu Kornu.

Ivan Reja gestilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Gene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in pódobe.

Franjo Jakil lastna tvornica kož v Rupi pri Gorici. — Prodajalnica v Gorici, Raštelj 9.

„Kazipot“ za leto 1895-96.

dobi se v tiskarni za gl. 1 20, s pošto 10 kr. več.

Gostilna Antona Vodopivca

(Po domače „pri Prvačkoven“)

v Trstu, ulica Solitario šte. 12

se priporoča in objavlja slav. slovenskemu občinstvu Trsta in okolice, da je preskrbljena za svoje prostore in za veselice „Trž. Sokola“ iz lastne zaloge pravega črnega in belega, nepokvarjenega vina po doli označenih cenah.

Črno prvaško (novo) po 32 krajcerjev liter

Belo „ (novo) „ 40 „

Rizling sladki, prvaški (novo) po 48 liter

Modra frankinja prvaš. (nova) „ 40 „

Stara vina, bela in črna, večletna, toči v sodih po 40 in 48 kr. liter, v steklenicah pa liter prve vrste po 80, druge po 60 kr. Družinam od 5 litrov naprej 4 kr. ceneje.

Preselitev

izdelovalnice umetnih cvetlic in nagrobnih vencev!

Zuana izdelovalnica umetnih cvetlic, nagrobnih vencev in mrtvaškega blaga

E. RIESSNER-JA

preselila se je z dnem 23. oktobrom v

Nunsko ulico št. 3

nasproti nunski cerkvi ter se priporoča rojakom, da bi jo v novem prostoru mnogobrojno obiskovali.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska cesta št. 9.

priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine čebelno - voščene sveče klgr. po gld. 2.45.

Za pristnost teh sveč, katere nosijo protokolovano tvorniško znamko se jamči z svoto 1000 kron. Sveče slabjših vrst za pogrebe in straško razsvetljavo cervkva po jako nizki ceni.

Ima v zalogi tudi kadilo za cerkve.

Lacrima najfinejše klgr. po gld. 1.20 — Lacrima navadno klgr. po 1. gld. — Granis klgr. po 60 kr.

Blago se pošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije poštnine prosto.

Samo še nekoliko dnij!

Prodaja se po ceni v Gorici

v **stolni ulici št. 13.**

(zraven cerkve).

Za možke obleke: štruk, loden, sukno, kamgarn, kakor tudi pisanje vseh vrst.

Ševijot, flanela in fuštanj za ženske obleke. **Plašče in robce velike in tople iz flanela. Pogrinjala z bato prešita in iz volne. Zimske suknje, menčikofi in hlače** iz sukna vseh vrst.

Jopice, spodnje hlače in tople srajce iz volne in bombaževine.

Velikanska izbira volnenih robčičev za ženske in mnogih drugih rečij za sedanji čas.

Prodaja se po zelo nizki ceni v prodajalnici v **Stolni ulici št. 13** (zraven cerkve) v **Gorici** in sicer

samo še nekoliko dnij.